

12 RÖPIRAT.

Budapest 1884. január 15.

IV. évfolyam

IV. füzet.

A megyei tisztújítások és az antisemitizmus, meg valami Vasmegyéről.

A m. é. december második felében végbement általános tisztújítások korrekt s általában a közigazgatás érdekeinek megfelelő lefolyása egy, sokáig használt fegyvert csavart ki a munczipalizmus ellenségeinek, s ezek élén a „Pester Lloyd”-nak a kezéből.

Ez a főzsidólap s után na a többi zsidó s elzsidósodott lap évek óta ostromolta a megyéket, s az állami közigazgatás hangzatos jelszava alatt folyton, kongatta felettük a halálharangot. A kaftán alól azonban kilógott a lóláb; mindinkább világos lett mindenki előtt, hogy a zsidóknak és zsidóbarátoknak csak azért nem kell a megye, mert a megyebizottságokban megvan az a józan érzék s egészséges ösztön, hogy zsidót se alispánnak, se szolgabírónak meg nem fognak választani soha; holott, ha ez állások is ministeri kinevezéstől függnének, itt Budapesten, a zsidó Eldoradoban azt az egy embert, a ministert, igen könnyen lefülelhetnék zsidó megyei tisztviselők kinevezésére. A zsidó alispán és zsidó szolgabíró pedig aztán könnyen választatna zsidó képviselőket is.

Eddig tudunkkal széles Magyarországon nem volt megye, a hol zsidó közigazgatási tisztviselő lett volna. A múlt decemberi restauráció óta azonban Krassó-Szörénymegye megcsinálta az első kivételt a szabály alól: megválasztott egy zsidó szolgabírót egy jóra való magyar ellenjelölt ellenében, a kinek csak az a hibája volt, hogy az ottani románokkal jó viszonyban állott, s azért ezek támogatták őt. Ha a magyarság a vegyes nemzetiségű megyékben ily eljárást követ: lehet-e csodálkozni azon, ha a magyar

állameszme mellett a nem-magyar nemzetiségbeliek részéről itt-ott nem mutatkozik az a lelkesültség, a melyet tőlük megvárunk? Ha ezek látják, hogy a magyarság nem áll szövetségben ellenük a zsidókkal, mindegyikük fosztogatóival, a helyett hogy mint egyaránt keresztény emberek vállalva törekednének ez országos csapástól a népet megmenteni: bizony ha helyeselni nem is, de érteni lehet a nem-magyar nemzetiségek egy részének magatartását. Leginkább a zsidóság csinálja nálunk a pánszlávizmust, a dákorománizmust, a horvát ellenszenvet ellenünk; mert úgy a felvidéken mint a déli megyékben és Horvátországban a zsidóság játsza a nagy *magyar* hazafit, s népfosztogató és zsaroló eljárásával csinálja nekünk *valódi magyaroknak* a tengernyi elenséget.

Szerencsére azonban ez a csodabogár Krassó-Szörénymegye csak az *egyetlen* kivétel, a mely aztán az általános szabályt annál jobban megerősíti.

A zsidók, a mely megyékben csak föllétek tömören bizonyos jelöltek mellett, mindenütt megbuktak. A megyebizottságoknak elég volt tudni azt, *kit* akarnak, *kit* forciroznak a zsidók: s ezen jelöltek csúful megbuktak. így történt egyebek közt Heves, Szilágy és Szabolcsmegyében is, a mely utóbb emiitett megyében nem kisebb volt ambíciójuk, mint hogy ők válasszanak még *alispánt* is.

Volt azonban egy ága a közigazgatási hivatali állásoknak, a melyet már-már saját monopóliumuknak kezdtek tartani a zsidók: a megyei és járási orvosi állomások. S a legutóbbi deczemberi restaurációk idejéig méltán saját monopóliumuknak is tekinthették azokat. De hát időközben kiütött vagy beütött – a mint vesszük – az antisemitizmus, a mely különösen Argusszemekkel kíséri a zsidódakterek míveleteit, nem ok nélkül okozatos összefüggést keresvén a keresztény lakosság feltűnő számbeli stagnációja, sőt mondhatni hanyatlása és a zsidó orvosok ellenőrizetlen talmudi grasszálása és garázdálkodása között is.

Helyes ösztönnel, helyes politikai érzéssel megáldott nemzetünk felismerte sok, eddig megfoghatatlannak látszott baj valódi okait: és sietett a legutóbbi restaurációkor kiebrudalni többé-kevésbé radikális módon a zsidó fizikusokat. Legradikálisabban járt el e tekintetben Szabolcs- és Vas megye, a hol *valamennyi* zsidó orvos-kandidátus – pedig volt ilyen sok, és köztük sokan évek óta hivatalban volt járási orvosok, – megbukott.

Ha a magyar megyék a korábbi időben védbástyái voltak a magyar alkotmánynak, a magyar szabadságnak, a magyar nem-

zeti életnek az osztrák abszolutizmus ellen: ma – még a jelenlegi megnyirbált állapotokban is – e nemzeti javak védbástyáinak bizonyultak a mindent eltipró zsidóhatalom ellen. Ápoljuk tehát szeretettel ez ősi nemzeti intézményünket a jövőben is, és verjük vissza az ellene intézett támadásait a zsidó rókáknak és a nyomukban csaholó filosemita sakálloknak.

A múlt decemberi megyei tisztújítás meghozta végre Vas megyében is a rég várt fordulatot az antisemitizmus ügyében. Az ország ezen egyik legintelligensebb vezérmegyéjének az intelligenciát magában foglaló bizottsága a legnagyobb határozottsággal és nyíltsággal, úgyszólván *egyhangúlag* lépven sorompóba a zsidó orvosok s így a zsidóság ellen, ez megyszerte – sőt országszerte is – nagy szenzációt keltett. Vas megyében ez valóságos esemény volt.

E megyében ugyanis, a mely voltaképen – nolens-volens – életet adott a magyar antisemitizmusnak, – a legújabb időig a legdesperátusabban állott az antisemitizmus ügye; mert kivéve a rumi kerületet, a mely tisztán látott e kérdésben, s külön utón járt a megye többi részétől, a legkrásszabb filosemitizmus és zsidóterrorizmus üzte orgiáit. E megyében sokáig nem látták az emberek „*as erdőt a fáktól.*”

Vas megyében, a par excellence „ministerek vármegyéje”-ben, a hol az emancipátor Horvát Boldizsár volt az egyik világító nap, s a hol a zsidós új aerát minden következményeivel elfogadott és a zsidó árral hanyatt-homlok úszott országos nagyságok adták majdnem két évtizedig a tónust, – ugyan ki hederített volna az emancipációt bolygatni merészlő epigonra, a kinek felülrá se hatalmas családi nexusa, se valami nagy vagyona nem volt, s a mi volt is, nagy nexusú urak zsidókkal czimboraságban abból is kiforgatni akarták s részben ki is forgatták, és még szerencséje, hogy felülrá a nyakát is nem szegték.

Vas megyében hogyan hederítették volna arra, a kit az öregebb urak még hátulgombolós bugyogóban láttak, s a kit felülrá ezelőtt még csak 16 esztendővel megyei másodaljegyzőnek, később megyetörvényszéki bírónak, majd, mivel a sok „igazság”-tól menekülni akart, – járási szolgabírónak választottak meg? Hisz, úgy állottak a dolgok, hogy e füzetek szerkesztőjének még megyebeli jó barátai is gyakran lebeszélni akarták őt a nyaktörő vállalatról, a mely eleinte csupán abban állott, hogy nem akarta magát a zsidók és befolyásos czimboráik csizmakapczájává tételni engedni, s persze később aztán abban, hogy a „kölcönt a zsidóknak busásan visszafizetni” vállalkozott.

Vasmegyében tehát csak úgy tréfádo vették a legutóbbi időkig a dolgot; s biz' Isten, lia a rumi kerület népe, a mely nép méltó arra, hogy az egész ország tisztelettel hajoljon meg előtte, s hálával adózzék neki, – rettenthetlen szilárdsággal és tántoríthatlan hűséggel nem ragaszkodott volna az antisemitizmus zászlajához: Vasvármegye quâ Vasvármegye miatt Istóczy már rég elmehetett volna zabot hegyezni.

Hozzájárult e fatális helyzethez az utóbbi időkben az, hogy a megyei kormánypárt és szélső baloldal egész a késig összemarakodván egymással, mindkét párt megnyerni erőlködött magának a megyebeli zsidókat: s erre legbiztosabb eszköznek tartották, ha Istóczy val minduntalan minden szolidaritást megtagadnak lapjukban, s így Istóczyt mind a két párt, formális játéklabdájává kezdte tenni. A kormánypárt közlönye, a „Vasmegyei Lapok” a „Nemzet” nyomdokain haladva, szélső filosemita jellegűvé lőn, s egyik legújabb számában is egész komoly képpel azt az expedienst ajánlta, hogy „az antisemita programmal megválasztott képviselők a képviselőházba *ne eresztessek be;*” a mely, különben több más megyebeli kormánypárti lapban is megjelent s, úgy látszik, egy közös forrásból eredett zöldséget még *maga a „Pester Lloyd”* is megsokalta, képtelenségnek jelentve ki az ily, különben az Ő szívéből is jövő óhaj teljesülhetését. A függetlenségi párt pedig hogy Vasmegyében milyen szörű volt általában, elképzelhető abból is, hogy Helfy Ignác úr, a szent-gotthárdi képviselő lett a prófétája; a választói által szorongatott Pázmándy Dénes pedig az újabb időben kifundálta a „raczionábilis antisemitizmust”, a mely végelemzésben nem egyéb mint Herman Ottó „kutyából-szalonna-csinálási” theoriája. Ezt a „raczionábilis antisemitizmust” erőlködött egy idő óta rádísputálni Pázmándy közlönye, a „Dunántúl”, a .vasmegyei függetlenségi párti választókra.

Mindezekből láthatja mindenki, hogy valóban gyöngy-állapotok uralkodtak Vasmegyében a legutóbbi hetekig az antisemitizmus dolgában.

No de végre hát Vasmegyében is kiderült a láthatár. Úgy a kormánypártiak, mint a szélsőbaloldaliak belefáradtak az egymás üstökének ránczígálásába, s a zsidókérdés *nélküli* kormánypárti és szélsőbaloldali „bika alatt borjut kereső” politikába; a megyei pártközlönyök pedig a folytonos zsidó-imádásban alaposan nekimentek a falnak; mert többé kormánypárti embernek nem kell a „Vasmegyei Lapok”, szélsőbaloldali embernek pedig nem kell a „Dunántúl”. Hanem kell úgy kormánypártinak, mint szélsőbaloldalinak olyan megyei lap, a mely korunk legégetőbb kérdésében,

a zsidókérdésben is tisztán lát: szóval általánosan érzett szükség lön egy megyei antisemita lap.

Ezen általánosan érzett szükségét pótolni, a megyének a megyeházában is oly határozott alakban nyilvánult közérzületét tolmácsolni, – vállalkozott f. é. január elejétől fogva, a Szombathelyen megjelenő „Vasmegyei Közlöny” című hetilap, a melynek higgadt, reális gondolkozású s rokonszenves szerkesztő-tulajdonosa Török Ernő, már azelőtt is kedvező viszonyok közt volt lapját határozott antisemitikus irányú lappá változtatta, – társulva a lapvezérséget átvett s a közügyekben fáradhatatlan, lelkes Tamássy József jaáki nagybirtokossal. S ez okból a „Vasmegyei Közlöny”-t, a melyhez, mint szülőmegyéjebeli antisemita laphoz, e füzetek szerkesztője is természetesen közelebbi viszonyban áll, pártolásra s felkarolásra ajánljuk általában az országban azon elvbarátainknak, a kik a vidéki antisemita hírlapirodalom mozgalmait is figyelemmel szokták kíséni; – különösen ajánljuk pedig vasmegyei elvbarátainknak, a kik végre-valahára hozzájutottak egy oly megyei laphoz is, a mely igényeiket az antisemitizmus dolgában is kielégíti.

Vasmegyében a beállt fordulat folytán a pártok saját érdekében jól teszik, ha a divatból végkép kiment zsidó-kultusszal felhagyva, eleve paktálnak az antisemitizmussal; mert a melyik párt ezt nem teszi, az a közelgő képviselő-választásoknál alighanem gazda nélkül csinálja a számlát.

Kívánjuk, hogy így legyen az ország többi megyéiben is;” mert akkor a képviselőházból jóformán ki lesznek söpörve úgy a kormánypárti, mind a habaréki, mind pedig a szélsőbaloldali sakterek; a mely háztisztogatási üdvös műtét sikerülésére nézve igen jó augurium a szempezin kívül a kecskeméti képviselő-választás is, a hol az antisemita párt jelöltje Vadnay Andor, először a zsidóbarát függetlenségi párti, s aztán december 19-kén a zsidóbarát kormánypárti jelöltet győzte le.

Arisztokrácia és platokrácia.

Parisban legközelebb egy időhöz nem kötött füzetes vállalat indult meg „Les Juifs, – Retour à Jérusalem” (A zsidók – Visszatérés Jeruzsálemba) cím alatt, Pierremont és J. Delval szerzőségében *), a melynek első füzetéből a mi viszonyaink között

*) Megrendelhető egy füzet 1 frankért e cím alatt: Eraest Leroux éditeur, Paris, rue Bonaparte 28.

aktuális érdekűnek tartjuk ismertetni azon fejezetet, a melynek a czime:

Arisztokrácia és plutokrácia.

Az *arisztokrácia*, azaz az értéknek, a bátorságnak, a léleknagyságnak uralma, helyettesítve lőn a *plutokrácia* által, a mely a *pénznek az uralma*.

A francia nemesség az egész világnak példát adott a bátorság, a nemeslelkűség, az udvariasság és az elegancia dolgában. Ezen fényes és vitéz arisztokráciának képviselői vagyonukat, vérüknek a hazáért való ontása útján nyerték.

„A nemesség kötelez” (Noblesse oblige,) mondák akkoriban, nem pedig „A nemesség fölment a kötelezettség alól” (Noblesse dispense), a mely utóbbi szavak, úgy látszik a bárókká tett zsidók jelmondatát képezik. S azért a fiatal hercegek, grófok, örgrófok és bárók az elsők voltak a csataterén. Elsősülöttek és ifjabbak, valamennyien fegyvert ragadtak, mikor a haza veszélyben volt.

Azok az emberek, a kik a XIX. században a legnagyobb befolyással s a legnagyobb vagyonnal bírnak, elbújnak, valahányszor veszély tűnik fel a láthatáron. *Mondjon nekünk valaki egy Rothschildot, a ki katona lett volna!* Pedig ezeknek az embereknek ötvenszer több vagyonuk van, mint a legnagyobb uraknak XIV. Lajos korában.

Ma a zsidók úsznak a felszínen. Ünnepeyeket adnak fényes palotáikban; rősz ízlésű fényűzést és rikító keresettséget fejtenek ki, anélkül, hogy valaha máskép néznének ki, mint ócska nadrág- és nyűlbőrkereskedők.

Zsidó báró, zsidó gróf: nevetésre fakaszt; de az ember kezd hozzászokni ehhez a furcsa szó-társításhoz, a mely szavak oly kevésbé olyan természetűek, hogy együtt járjanak.

Egyébiránt lássuk, hogyan fognak a dologhoz a milliomos zsidók, ha szükségét érzik annak, hogy nemesemberekké legyenek Németországban és Ausztria-Magyarországon.

Ha valamely jótékonyági tényről, aláírásról, építendő kórházról van szó, hamar ötszáz frankot küld a zsidó. És az emberek felkiáltanak: *Lássátok, milyen nemeslelkűek ezek a zsidók, a kiket piszkos knickernek tartanak!* Valamennyi újság siet tömjénezní „a szenvedő emberiség nemes jóltevőjét.” A kórház felépül, egy szép márványtábla díszíti a homlokzatot, s ezen márványtáblán, nagy arany betűkkel olvasható az ajándékozó neve.

Nemsokára azután a zsidó elérte célját: báróvá neveztetett ki, és ezen czim folytán egy egész sereg, többé-kevésbé szédelő társulatnak ós banknak igazgatójává lesz. A dolgot aztán úgy intézi, hogy a részvényesek rovására visszanyerje azt az összeget, a melybe bárói czime került, úgy hogy e czím, a melylyel még igen sok esetben fog élni a naiv lelkek elvakítására, neki a legkisebb költségbe se került.

Nem ritka dolog látni zsidót, a ki több milliót „keresett meg” két-három év lefolyása alatt.

Tekintsük már most az emberiség legnagyobb munkásait: a gondolkozókat, a találmányok szerzőit, általában minden termelőt; van-e

köztük csak egyetlenegy is, a ki oly gyorsan gazdagodott volna meg» mint egy egyszerű, tudatlan és képtelen zsidó-börziánér?

Littré-nek 30 esztendőre volt szüksége, hogy szótárát elkészítse, és a francia nyelvnek ezen monumentuma épen csak annyit hozott be neki, hogy éhen nem halt.

Tízezer ehhez hasonló példát is idézhetnénk.

Hát ugyau mit csinál a zsidó, hogy egy milliót „megkeressen”?

Semmit! . . . semmit! . . . – Hát mit termel?

Semmit! . . . semmit! . . .

Zsebébe csúsztatja (elschiebolja) a munkás megtakarított filléreit, összekaparja a közvagyonot mindenféle tisztességtelen eszközökkel. Ez az ő egész „munkája”. Tolvajfogásokkal él, hogy erőszakolja az áremelkedését minden értéknélküli papiroknak, a milyenek például egy görögországi város gáztársulatának részvényei, a mely város – ez akkor derült ki, mikor a kérdéses társulat csődöt mondott, – ma ép oly módon van világitva, mint volt Ulysses idejében.

Ez azonban nem akadályozta meg azt, hogy a pénz a zsidó kasz-zaiba ne folyjon, a honnét az többé ugyan ki nem jön.

A földműves, az iparos, a művész megtakarított fillérei a zsidó zsebébe vándorolnak.

Üssön ki egy pénzügyi krízis ezeknek a zsványaságoknak folytán, nossza kiabálnak nyomban a zsidók, hangosabban mint mindenki más:

„Tönkre vagyunk téve!”

Pedig tele van a zsebük a jó publikumtól kicsikart első befizetések összegével.

Valamely, az 1873-ki bécsi és az 1882-ki párizsi „Krach”-hoz liasonló pénzügyi katasztrófa után az emberek általában azt hiszik, hogy a túlcsigázott értékpapírok normális értékükre szállanak vissza, s hogy az ország gyorsan összeszedi magát.

Tévedés! A zsidó gondoskodik arról, hogy a krízis utóhatásai sokáig érezhetők legyenek, s a lopott pénzt arra használja fel, hogy az ipart még jobban tönkre tegye.

Vegyünk egy példát. Egy kalapos minden félrerakosgatott pénzét elvesztette a börzén rosz spekulációk útján. Mesterségét folytatandó, elhatározza, hogy kölcsönt vesz fel. Felkeresi tehát a zsidót, a ki azt feleli neki:

„Én is úgy vagyok, mint maga: nincs egy krajczárom se, de tudok valakit, a kinek van rendelkezni való tőkéje.”

Elmennek az úgynevezett tőkepénzeshez, a ki a legtöbb esetben csak név-kölcsönző, a kivel a zsidó kifizeteti a kölcsönadott pénzt, a mely annál drágább a kölcsönvevőre nézve, s az alku, szerfölött magas kamat mellett, meg lesz kötve.

Lejáratkor a kalapos nem bír fizetni.

A zsidó mindent eladat a szerencsétlen iparosnál, s megveszi anyagszereit s áruit. Mivel ezeket nevetséges csekély összegért vette meg, potom áron újra eladja azokat. Ily módon nemcsak tönkretette a neki adós iparost, de igen nagy kárt csinált a kalapos-iparnak is.

Ugyanily formán jár el a zsidó a földművessel is.

A zsidóban nincs irgalom a munkás iránt: gyűlöli és megveti őt mint valamely alsóbbrendű lényt, mert ő, a zsidó, módot talál meggaz-

dagodni, a nélkül, hogy valaha bármit termelne is, a nélkül, hogy valaha kis ujját csak megmozdítaná is, más mint azon czélből, hogy a hálóiba, került szerencsétlenek aranyát és ezüstjét besöpörje.

Nemcsak nincsen földműves-zsidó, de munkás-zsidó sincs.

Láttatok-e valaha kovács-zsidót?

Láttatok-e valaha *kőfaragó-zsidót*?

Láttatok-e valaha *ács-, lakatos-, kocsigyártó-, asztalos-, puskaműves-zsidót*, vagy egyáltalán olyant, a ki más durva és fárasztó mesteriséget űz?

Nem, soha, úgy-e bár?

Az izraeliták megvetik a termelőket, a munkálkodókat; elnyomják őket, s mint a kizsákmányolásra jó, teherhordó marhákat vezetik őket.

Tudja meg a munkás, hogy neki nincsen gonoszabb ellensége a zsidónál, nincsenek elkeseredettebb, gyűlöletesebb, engesztelhetlenebb ellenségei a zsinagóga fiainál.

Ne hizzatok sohase zsidóban, bármily legyen az a barátság, a melyet irántatok tanúsít. A zsidó a türelem embere; egyesíteni tudja a ravasz-ságot és az előzékenységet az alattomos gyűlölettel, a szív leggyalázatosabb és legundokabb hazugságaival. Ő sohasem alkudozik üzletek fölött olyanokkal, a kik nem tartoznak fajához más czélből, mint hogy őket rászédje.

Minél többször mond csődöt a zsidó, annál jobban meggazdagodik: de soha egyetlenegy saját felenyájabeli se lesz belerántva a veszedelembé.

A judaizmus a gyűlöletre és üldözésre kárhoztatja mindazokat, a kik nem tartoznak a zsidófajhoz. Ez az engesztelhetlen kizárólagosság folytonos hadat visel, a mely hadat a zsidó faj azon magasztos erkölcsi eszméknek üzent, a mely eszmék által az európai államok intézményei áthatva vannak, s a mely eszmék a társadalom alapját képezik.

Franciaországból.

A francia antisemitizmus előhaladásáról, a Bécsben megjelenő „Parlamentär”, f. hó 6-ki számában ezen tudósítást hozza: Párisi levelezőnk december 31-ről a következőket hja: „Az antisemitizmus, a melyről még csak kevés hónapokkal ezelőtt is azt mondták, hogy Franciaországban nem lehet talaja, itt szintúgy mint a többi európai államokban nagy haladásokat tesz. A „L'Antisémitique” című hetilap rövid idő múlva *naponkint* fog megjelenni, s kiváló írók, mint például *Fontane* Marius történetíró, minden tartózkodás nélkül munkatársaiul szegődtek; minden hónap egy-egy új antisemitikus irodalmi művet lát felmerülni, s a legradikálisabb köztársaságiak a monarchistákkal együtt megegyeznek abban, hogy a zsidóság haladásával erélyesen szembeszállni kell, hogyha a társadalom általános elerkölcstelenedésének gátat akarnak vetni. Bizonyos emberek azt állítják, hogy minden országnak és minden népnek csak olyan zsidai vannak, a minőket megérdemelnek. Ez az állítás annyiban igaz, amennyiben azok az országok és azok a népek, a melyek a zsidó elem szétbontó elharpodása ellenében nem védekeznek, se könyörületünkre se rokonszenvünkre

nem számíthatnak. Franciaország azonban nem tartozik immár ezek közé az országok közé; a francziák megszűntek a zsidó despotizmus szégyenteljes igáját türelmesen viselni, és *Toussenet*-nek e szavai: „Paix aux travailleurs de toutes les nations, paix et, fraternité; mais guerre impitoyable aux parasites, guerre aux banquiers cosmopolites, guerre aux juifs monopoleurs” *) visszhangot keltenek minden francia szívében. E mellett azonban senkinek sem jut eszébe, vallási üldözést célba venni; a mi Francia országba η teljesen lehetetlen is lenne.

Lasker Ede.

Lasker Ede, német birodalmi gyűlési tag, f. é. január 5-kén New-Yorkban szívszélhűdésben hirtelen meghalt.

Nemcsak azért, mert „De mortuis nil nisi bene”, – de különben sem foglalkoztunk volna ezen, a legutóbbi években a vizet már épen nem zavart zsidó nagysággal, ha zsidó és elzsidósodott lapjaink, élükön a „Pester Lloyd”-dal, meg nem fűjták volna a trombitát, a „nagy” zsidó halott dicsőségét hirdetőnk.

S aztán, mivel Laskerral egyetlenegy magyar antisemita lap se foglalkozott, kellő módon megírva nekrológiáját, mi ránk hárul a kötelezettség ezt megtenni.

Ha Lasker Ede Francia- vagy Angolországban született vagy nevelkedett volna, kétségkívül II-dik Disraeli vagy II-dik Gambetta vált volna belőle. Németországban azonban e magasratörő sémitának, még mielőtt nagyobb károkat és pusztításokat okozhatott volna, letörte idejekorán a szarvát Bismarck herczeg és az antisemitizmus; – s azért Lasker ur, derekasan nőni kezdett szarvacskájával a politikai bika- viadal porondján csak rövid ideig bökkölődzhetett

Laskernak azonban, zsidó létére is, vannak kétségtelen érdemei is az antisemiták szemében. A dolog magyarázata a következő:

Midőn Németországban és Ausztria-Magyarországon a börzesvindli és a gründermánia által épített kártyavár már-már összeomlással fenyegetett, s a közvélemény a száz meg száz, zsidó-gründer-zsoldban állott hírlapoknak a „nemzetgazdasági lendület” fölött írt czikközöne között semmikép sem tudta tájékozni magát a papiros-aerában: Lasker azt a – zsidó szempontból – kolosszális ostobaságot követte el,

*) Magyarul: „Béke minden nemzet munkásainak, béke és testvériség; de kérlelhetlen háború a parazitáknak, háború a kozmopolita bankároknak, háború a monopolizáló zsidóknak.”

hogy a porosz képviselőház 1873. évi február 7-én tartott ülésében, *feltűnési vizsketegből*, egy fulmináns beszédet tartott a gründeriség és a börzesvindli ellen; – mi által akaratlan okozója lett jórészben az ugyanazon év május havában kiűtött bécsi és a rövid időre ezután kiűtött berlini *Krach*-nak.

Lasker ur azonban rosszul célzott, mert ámbár lövése „két *kicsiny keresztény* gründer: Wagener udvari tanácsos és Putbus herczeg ellen volt irányozva: a lövés mégis *a zsidóságot találta*. Az emberek tűnődni kezdtek azon, hogy ugyan miért nem fordult Lasker első sorban saját fajbeliei ellen, a kik pedig – mint Glagau Otto nemsokára adatokkal bebizonyította, – 95%-át tették ki az összes németországi gründereknek?

És a „*Krach*” tanulságai által támogatva, Lasker beszéde folytán megindult a gründerek ellen a razzia, a melynek vezére a most említett Glagau Otto nemzetgazdasági író lett, a ki epébe mártott tollával és maró szarkazmusával, kíméletlen nyíltsággal rántotta le a leplet a gyalázatos gründer-üzelmekről és ezek névszerint megnevezett tényezőiről. Persze a zsidók húzták e tollharczban a rövidebbet, s ez ádáz tollharcz lőn voltaképen szülőanyja a modern *antisemitizmusnak*.

Laskernak még maguk a zsidók se tudták soha megbocsátani 1873. február 7-kén elkövetett oktalanságát, a melyért az egész fajnak kellett megbűnhődnie; noha Lasker ama föllépésével voltaképen azt czélozta, hogy a zsidókról elvonja a közfigyelmet. De hát „*sic vos non vobis*”: – mint a „*Pester Lloyd*” is nemrég fájdalmasan felsóhajtott Lasker haláláról irt cikkében, – Lasker Ede is egyik akaratlan előidézője lett az antisemitizmusnak.

Köszönet neki érte.

Laskert a mind hatalmasabban fejlődő antisemitizmus, – a melynek Németországban ő egyik fő támadási céltáblája lett, – annyira elkeserítette, s az antisemiták kérlelhetetlen üldözését annyira szívére vette, hogy tavaly hátat fordított Németországnak, s Amerikába ment üdülni, vagy, mint’ a gonosz antisemita lapok ez útját kommentálták: a németországi zsidóknak Amerikában előre kvartélyt csinálni.

Ott érte őt utol a halál január 5-én éjjel, a midőn Seligmann zsidó bankárnak – természetesen lukullusi – ebédjéről hazakocsizott.

Laskert a 60-as évek végén és a 70-es évek elején

„Németország Deák Ferenczé”-nek szerették nevezni a zsidó lapok; s mint elől említettük, nemcsak ez lehetett volna belőle, hanem birt még egy Disraeli és Gambetta tehetségével és tetterejével is. Bismarck herczeg azonban őt szintúgy összezúzta, amint összezúzta az ő – Bismarck – megbuktatására törekedett másik kitűnő német sémitát, Amim (hajdan *Arnheim*) grófot. S valóban nem ok nélkül szakgatja meg kaptánját és tépi szakállát az egész világ sakter-sajtója Lasker Ede halála fölött is; mert ez a csapás tán nem kisebb mint az volt, a mely a zsidó viláгурalmi álmokat Disraeli és Gambetta halálával érte.

Szerencse fel! – kiálthatunk viszont mi antisemiták, mert – úgy látszik – még a halál kaszája is a mi szövetségünk szegődött.

Kik voltak a múltban, és kik a jelenben antisemiták?

II.

A „12 röpirat” utolsóelőtti számában Voltaire Ítéletét közöltük a zsidókról, azon író ítéletét, a kiről senki sem mondhatja, hogy belőle a keresztény vallás melletti fanatizmus szólott; és mégis erős és éles szavakkal elítélte őket, teljesen objectív szempontból indulván ki.

Azokban halljuk más nemzetbeli híres, és általános tiszteletben álló férfiak és írók ítéletét is, a kik nemzetközi állásponton állottak, és a kiknek keblében előítélet bizonyára nem honolt.

Itt mindenek előtt a nagy *Göthét* akarjuk megemlíteni, nemcsak a nagy német nemzet, hanem az egész emberi nem ezen nagy íróját, a ki „*Wahrheit und Dichtung*” című munkájának első kötetében a 166. lapon, midőn a zsidók legrégebb történelméről szól, *Jákokról*, a zsidók e nagy tiszteletben tartott patriarchájáról következőképen nyilatkozik: Ez (t. i. Jákok) itt is a maga érdekét tudja megvédeni; és valamint egy rász tál étel árán az elsőszülöttség jogát, csalással pedig atyja áldását megtudta nyerni: úgy különféle mesterségek és cselszövények által a nyáj legnagyobb és legszebb részét magának eltulajdonítani tudta, és így e részről is igazán méltó törzsapja lett Izrael népének, és mintakép utódai számára.

Kant, a nagy königsbergi bölcsész, a legszelídebb és legfelvilágosodottabb emberek egyike, ezeket mondja a zsidókról: „A köztünk élő palästinaiak uzsorás szellemek által, még a nagy sokaság előtt is a család nem indokolatlan hírébe jutottak. Idegenszerűnek látszik ugyan az embernek egy, csupa csalókból álló népet *gondolni* magának; de éppen *oly* idegenszerűnek látszik egy, csupa kereskedőkből álló népet képzelni, melynek sokkal nagyobb része régi előítélet által egybekötve, polgári becsület után nem vágyódik, hanem ennek hiányát azon népek iránti fosztogatás által törekszik pótolni, a kikkel él és a kik között védelmet

talál. Igaz, hogy ez csupa kereskedőkből, mint a társadalomnak *nem termelő tagjaiból* álló népnél másképen nem is lehet; és így az ő, régi törvények által szentesített alkotmányuk, következetlenség nélkül *fel* nem bontható; habár azon mondatot: „vevő, nyisd ki a szemedet”, más népekkeli közlekedésben erkölcsük legfőbb elvének tartják. Azon sikertelen törekvés helyett, hogy e népet a csalás és becsületesség szempontjából oktassam, inkább azon véleményemet akarom előadni, vajjon miként keletkezhetett egy, csupa kereskedőkből álló nép?”

Fichte, szintén egyik a legelső német bölcsészek közül, így nyilatkozik a zsidókról: „Európa csaknem minden államain át egy hatalmas, és ellenséges állam terjeszkedik, a mely valamennyi mással folytonos háborúban él, és iszonyú súlylyal nyomja a polgárokat; és ez a zsidóság. Nem hiszem, hogy az (t. i. a zsidóság) az által, hogy különálló és oly szorosan összefüggő államot alkot, *hanem az által lesz annyira veszedelmessé, hogy ezen állam az egész emberiség iránti gyűlöletre van alapítva és felépítve.* Egy oly néptől, mely minden más népben azoknak utódait látja, a kik őt a rajongásig szeretett hazájából kiűzték; a mely a testet lankasztó, és a szellemet és minden nemesebb érzületet előlő kereskedésre és uzsoráskodásra látja kárhóztatva magát, a mely bennünket még az úr Isten lelkében is elválaszt magától: – egy ily néptől vajjon várható-e más, mint az, a mit mindennap magunk előtt látunk? hogy t. i. az államban, melyben még a legkorlátlanabb király se veheti el szülői viskómat, és melyben még a leghatalmasabb minister irányában is biztosítva van jogom, a zsidó engem büntetlenül kifosztogathat. – Továbbá: *A zsidóknak polgári jogokat adni: arra én más módot nem látok, mint egy éjjel valamennyinek a fejét levágni és másokat nekik feltenni, melyekben egyetlen egy zsidó eszme sincsen; és hogy magunkat ellenök megvédjük, arra én más módot nem látok, mint számukra az ígéret földjét meghódítani, és mindnyájokat oda küldeni.*”

Így *Fichte*. És nem illenek ezek szórói-szóra a mai viszonyokra? Nem-e fogják el ugyanazon eszmék és ugyanazon gondolatok korunkban nem egy bölcsészt, hanem az egész emberiséget? Nem mondjuk-e, nem követeljük-e mi ugyanazokat a mai napon?

És ezeket mondta már ezelőtt 100 évvel *Fichte*, a német bölcsészek közül a leghumánusabb, legszelídebb és legtürelmesebb.

Ezekből látható, hogy az antisemitizmus nem újabb keletkezésű, hanem hogy az minden korban és minden népnél, a legműveltebb és leghumánusabb embereknél ép úgy, mint a köznépnél létezett. Csak mert a név új, azért a dolgot is egyesek újnak, és némely rajongók által előidézettnek tartják, tulajdonképen azonban csak hirdetik azok, a kik az antisemitizmus vádjai által magukat érintve érzik.

Dr. Nendtvich Károly.

(Folyt. köv.)

יהי אור

Jehi or! – Legyen világosság!

XIII.

A Talmud elvei a gyakorlatban.

Eddig minden embernek feltűnt a zsidók különös természete, hogy annyira rettegnek a terhes, különösen pedig a földi munkától. Közöttük ily munkások soha sem voltak. Hajdanta rabszolgák által műveltették földjeiket, nagyobb építményeiket pedig idegenek, pénzért felfogadott mesterek és munkások emelek, mint pl. Salamon templomát. – A mihaszna zsidók Jesua vezérük óta szentül megnak győződve, hogy minden nép az ő rabszolgájuk; minden nép tisztátlan és szolgálatra való barom, míg ő, a zsidó a szabad ember, az úr. Ezért imádkoznak *minden reggel* így: **ברוך אתה ייאלהנו מלך העולם שלא עשני נכרי**: Bórukh attó Adonaj, melekh hóaulem, sellő ószani nokhri. Áldott légy oh Istenünk, Urunk, a világ uralkodója (királya), hogy engem nem alkottál *idegenné* (nem-zsidóvá).

Más szavakkal: Köszönöm neked oh Jehova, hogy engem zsidóvá, és nem szentségtelen barommá, pogánynyá teremtél. – Ha valamely „emberbarát” kételkednék ez „ima” ilyen szándéka fölött, idézünk számára egy *parallel szombat este elmondani szokott imát mely imáigv hangzik*: **ותברך ייאלהנו בין קדש להל בין אור להשך בין ישרבל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה . . . הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדשתך**:

... És elválasztá (elkülönzé) Urunk és Istenünk a szentet a szentségtelentől; a világosságot a sötétségtől; Izraelt a népektől; a hetedik napot a hat munkanaptól . . . így különítéd el és szentelted meg népedet Izraelt a te szentséged által. Zs.: Vathavdél Adonój Elohénu ben kódés lehhol; bén ór l'hhósekh; béu Jiszróel lá-ammih; bén jóm hass'ví-i l'sésesz jemé hammá-asze . . . Hifdaltho v'kiddasto esz-amkho Jiszróel biddussószecho. Azaz: úgy viszonylanak a szentségtelenség a szentséghez, a sötétség a világossághoz, a köznap az ünnephez: *mint mi keresztények a zsidókhöz!!* – Ha már a zsidó ilyen szent, ily fölfuvalkodott, ily dölyfös: el tudja valaki képzelni vagy hinni azt az örült szólamot, mintha a zsidók ezredéves kizáratása az oka, hogy dolgozni nem szeret? – Dolgozzék a barom, a pogány! Jehova körül nyirkait sz. népe nem erre való; az nem született munkára; az úr; a keresztény az igavonó háziállat. – Ugyanezt az eszmét ki is fejezik nánonként kora reosel midőn ily módon imádkoznak: **ברוך אתה ייאלהנו מלך העולם שלא עשני עבד**: Áldott légy te oh Istenünk, Urunk, a világ királya, hogy engem nem alkottál *szolgává*. Zs.: Bórukh atto Adonój melekh hóaulem, sello ószani óved. – A legnyomorultabb rongyász-zsidó is úr, nem szolgál; a „világ népei” a szolgák: ők tartoznak a kiválasztott sz. népért dolgozni, izzadni és nyomorogni, míg a zsidó minden népek ura. Innét van, hogy a zsidó, ha csak lehet, zsidó cselédet nem tart: hisz az egyenlő ő vele; hadd szolgáljon hát a keresztény! Valóban bámulatos az az insolentia, melylyel, míg a sehonnai, rongy-zsidó tisztátlan kerevetén nyújtózik, csibukozik, addig a kereszténynek kell rá mosnia, fűtenie,

hogy el ne vesszen, a renyhe sehonnai pedig az önteltség, a káröröm egy nemével szemléli a keresztényben a szolgát, az igavonó, lelketlen barmot, s kiáltja oda ronda Rifkhéjének: „Hinnékh ma galusz hi! *) Oh mily kéjt, mily gyönyört érez ilyenkor az a megmerevült, penészes zsidó sziv! – Hogy is lehetne azt képzelni, hogy ily istenes nép, ily kiválasztott sz. emberek lennének a nyomorult szolgának, a kereszténynek alárendeltjei? – Mily iszonyú szégyen volna ez! És csakugyan így is fohászkodik Jehováához a zsidó: **חוסה יי אל עמד ואל תתן נהלתך להרפה**: **למשל כם גויים למה יאמרו בעמים איה אלהיהם**: Könyörülj meg oh Jehova népeden, ne tedd ki örökségedet *szégyenül*, hogy rajtuk a *gójim uralkodjanak* Miért (tűröd meg, hogy) a népek között mondhassák: hol van istenük? Zs.: Hhúszó Adonój al-ammekho ve-al titthén nakhaloszkhó l'herpo limsol-bóm gójim lammo jomru vá-ammim: ajjé elohéhem? – Lám”, mily nagy szégyen, hogy még nem *de iure et facto* uralkodhatnak felettünk! – Hiszen őket illeti az uralom, minket pedig a szolgaság.

Szegény gyámoltalan ker. hatalmak, hogy ily rebelliót, ily árulást-tűrnek birodalmaik területén!

Hogyan várhatják a keresztények, hogy ily göggel, dölyffel, ördögi fanatizmussal telített csordák valaha földművelésre vagy kézműre adják fejüket? Soha, mióta a világ áll, mióta zsidók a zsidók – ha Egyiptomot leszámítjuk – soha földműveléssel és kéziiparral nem foglalkoztak. Nem az „üldözés”, a birtoklás eltiltása az oka, hogy a zsidó nem dolgozik, hanem *természete*, parazita *vére*, fanatizmusa, és nagy részben a Talmud is, okozzák, hogy a zsidó nem dolgozik. A *Jevammosz nyilván* tanítja, hogy *nincs hitványabb mesterség mint a földművelés*; azután pedig kategorice ekként szól: **מאד זוזי בעיסקא כל יומא בשרא והמרא מאד** (**; **זוזי בארעא מלהא והפורה**) Száz zuzi (pénznem) az üzletben (azt eredményezi, hogy) minden nap hússal és borral (élhet az ember); száz zuzi a földbe (földművelésbe fektetve, alig futja ki) sóra és zöldségre. Zs.: Me'ó zuzi be-iszka: kol jóma biszra ve-hhamra; me'ó zuzi be-ar'a: milhha ve-hhaffúra. – Sokkal veszélyesebb, az állam érdekeibe beleütköző tan ez mint a nazarenusoké, akik fegyvert nem akarnak fogni; mert míg ez utóbbi természetes, a szelíd és vallásos embernek valódi erénye: addig az előbbi nemcsak lázít az ember legtermészetesb foglalkozása és életmódja, a haladás, a civilizáció ellen; hanem még ajtót nyit a csalásra, ravaszágra, lopásra és rablásra is. Akit ugyanis arra tanítanak, hogy a földművelés hitvány, szégyenletes foglalkozás; hogy míg a földművelés alig jövedelmez annyit, hogy elég legyen sóra és zöldségre, addig az üzérkedés gyümölcsöző, mellette hússal és borral élhet az ember: az ilyen bizony semmi esetre földművelésre nem szánja, el magát, hanem annál inkább a sokkal könnyebb, és ravasz, lelkiismeretlen *elvei* által csalássá, uzsorává és tolvajlássá aljasuló üzérkedésre. – Hogy mennyire engedelmeskedik a zsidó ez intelemnek, azt tudjuk; hisz minden zsidó üzér; minden zsidó „handelsmann”, kereskedő, más-sal egyáltalán nem foglalkozik, legföljebb ideiglenesen; mert a zsidó földesurakat csak senki sem fogja „földművelő”-nek tartani.

Hazánknak aligha van egy oly fontos érdek kérdése mint a föld-

*) Íme, milyen száműzetés!

*) Jevammosz 63. a.

művelése. Az államhatalom bűnrészesség vádja nélkül nem tűrheti, hogy éppen e főérdeket, életkérdést megtámadó és veszélyeztető tanok hirdethessenek. Szoros, szent és múlhatlanul hazafias, sürgős kötelessége a törvényhozásnak itt hatalmi súlyát és tekintélyét latba vetni, ha egyáltalán valaha valahol tekintélyre, befolyásra és hatalomra számít. Interpelláljuk a földművelés-ügyi minisztert e dologra nézve: vajjon szándéka-e ily tanok terjesztését tűrni? – Szándékozik-e lépéseket tenni, hogy ezen, hazánk, mint főleg földművelő ország elvei, érdekei és becsületére nézve fölöttébb veszélyes és szégyenletes tan az ország színe előtt denuntiáltassék, terjesztői pörbe fogattassanak és mint látítók az országból száműzetessenek? – Ez az amit jogosan követelhet az ily ocsmányóságok által sértegetett nemzet közvéleménye. De hát az Istenért, mit teketóriáz a hatalom, vagy a ker. magyar társadalom éppen a zsidókkal? – Miért nem vonja már őket felelősségre: hiszen már megelégedhettük szemtelenségüket. Pörbe kell az összes zsidóságot fogni a. Talmud kimutatott és még kimutatandó gonosz tanainak alapján, mint hűtleneket, lázadókat, a közerkölcsre és közérdekre veszélyeseket, hogy mint ilyeneket a magyar állam saját területéről „törvényesen” kitilthassa. – Legyen már valaha igazság e földön is!

Már ezen tan maga eléggé mutatja, mennyire nem alkalmas elem a zsidóság valamely államtestben, és mennyire kevéssé képes maga államot alkotni. Valaha – mint mondók, rabszolgákkal műveltették otthon földjeiket; manapság ez nem lehet: államot tehát nem alkothatnak, hanem amaz említettük, rájuk nehezedő átok okozza, hogy parazita életet éljenek. Dehát miből? – hogyan? – Mi sem egyszerűbb: csalás, lopás, zsarolás és uzsora által mások keresményéből. – Azt már láttuk, hogy szabad nekik lopniok; szabad a nemzsidót számadás közben hibába, tévedésbe keverni, vagyis megcsalni; szabad az idegent megrabolni, főleg ha az időközben meghal. A Talmud számtalan helyen ismétli, hogy a talált jószágot nem kell és nem szabad a nemzsidónak visszatéríteni, különösen ha a dolog nyilvános, népes helyen veszett el. Láttuk azt is, hogy a zsidó papok osztoznak a martalékon és így valóságos orgazdák. Ezt a tant ugyanazon *Báva Kama* egyik következő misnájában ismétli, hozzáadván, hogy a rabló esetleges halála esetében a rablott jószág azon papé, aki akkor hetes volt.

Uraim, ez annyira komoly dolog, hogy fölötte átsiklani – mint. közönséges hírlapi cikkekben szokás – nem lehet; gondoljuk meg a dolgot, mert mi ezt nem időtöltésül, tereferéül írjuk, hanem komoly és. huzamos stúdium után. – Midőn *Rohling* tanár ur füzetkáját Németországban kiadta, oly általános riadalom lőn ott, minő *Eisenmengerus* kora óta egyszer sem: rövid idő alatt 7-8 kiadást elkapkodtak. Azért említem ezt, hogy lássa közönségünk, miként kell az antisemita irodalmat felkarolni; mert ha a németek úgy elkapkodták *Rohling* A. füzetét, a *12 Röpirat* nem kevésbé érdemi meg: még fontosabb, héber és khald szövegű, tehát hübb, közvetlenebb idézetekkel tarkáztatva szövegét, mely a zsidóság gazságát mint tükör veri vissza. A magj'ar közönség legalább értelmesb vagy tanultabb része, aki valaha tanulta a héber nyelvet, vagy bárki más is érdeklél olvashatja e füzeteket; ezért a *12 Röpirat* elkelt példány-száma hőmérője egyszersmind közönségünk életrealóságának. – Ismétlem tehát: az érintettük tanok a rablás, lopás,

csalás felől oly komoly valamik, hogy valóban megérdemlik a legérettebb megfontolást. Kérünk minden igazságbarátot, főleg jogászt, moralistát, bírót, hogy e tárgyat mérlegeljék, tegyék közbeszéd, vita tárgyává, minthogy az emberiség leglényesebb intézményeit illetik.

Talán még a zsidó lelkiismeret is megmozdulna, ha a rabbinusok egyenesen úgy tanítanák, hogy „menj lopni”; hanem van bennük annyi ész, hogy közvetlenül nem parancsolják a Talmudban sem. Kimondják egyszerűen, hogy az idegen nem testálhat, nem örökölhet; hogy az idegennek vagyona sajátlag nincs: a zsidó-isten elvette tőle; kimondják: a zsidó-isten az idegenek vagyonát közös, azaz uratlan jószággá tévé, oly czélzással tanítván e dolgokat, hogy az úgyis tolvaj-zsidó fog belőle eleget érteni. Nem mondja tehát a Talmud: „menj, lopd meg a keresztényt,” „rabold ki őt,” hanem csak arra tanítja a zsidókat, hogy *ami nem zsidó-birtok, az gazdátlan*; jól tudja a talmud-doctor, hogy ennyi a zsidónak untig elég. – Már most Uraim, lehet ilyen tant megtűrni? – Lehet ily tant *hirdető, valló és gyakorló* népet magunk között elszenvetnünk? Isten és világ előtt nem lehet! Pedig hogy a zsidók ezt tanítják, azt már meg is mutattuk, meg a *Báva Báthra* (54. b.) ímez idézetével meg is erősítjük: **נכסי הגויים הם במדבר כל המהזיק בהן זכה** : **כהן** A gójim javai (olyanok) mint a pusztaság: akik legelőször foglalják el, azoké. Zs.: Nikszé haggójim hem k'madbar: kol hammhhezzik bóhen, zikko bóhen. – Mit vitatkozzunk még ezentúl a zsidó ilyen vagy amolyan voltán? – ímez itt maguk mondják meg, mit hiszuek és mit tartanak a mi vagyonunkról; ha keresztény ezt megakarná czáfolni: az egész zsidósággal állna szemben. És méltán, mert a zsidók ezt így *tanítják*, de egyszerűs mind így is *gyakorolják*. – A zsidó e szerint nem lop, hanem a „*pusztaságból*” hoz el valamit haza!

Ilyen különös rendszer mellett éppen nem csodálni való, ha a zsidóság között a lopás a tökély bámulatos magas fokára emelkedék. íEgyiptomi rablásaiktól le a mai napig rendszeresen gyakorolván, nem lehet oly neme, oly osztálya a tolvajlásnak, melyben a zsidó jártassággal, gyakorlattal nem volna. Alattomos, ravasz, hazug természete, gyarló testalkata mintha csak erre volna teremtvé. Kerül is ki a zsidóból minden rangú és rendű tolvaj, a hatosostól föl egész a milliárdosig. Sőt annyira jutának, hogy még a tolvajokat és zsványokat is meglopják, pedig ez nehéz. A Talmud nagyon jól tudta kivel van dolga, midőn a jelen esetre is törvényt szabott, ami nem kevésbé gonoszabb a többi. **המציל מן הנדה או מן הגויים או מן הלשטים** *Szövege ez* **אם נתיאשו הבעלים** **אם נתיאשו הבעלים' הרי אלו שלו** : **ובן נחיל של דבורים אם נתיאשו הבעלים** : **הרי אלו שלו** : **אם נתיאשו הבעלים' הרי אלו שלו** Aki kihúz (valamit) a folyóból, vagy (*elragad*) a *hadsereg-től*, vagy (*ellopja a zsványoktól*), ha a tulajdonosok bizalmukat veszítik (arra nézve hogy jószáguk visszakerüljön, és ezt szóval is kimondták), az övé. Éppen így a méhraj is; ha a tulajdonosok nem vélik visszaszerzhetni, azé (aki elfoglalja). Olv.: Hammaczil min hannáhor, ó min haggájisz, ó min hallisztim, im niszjáasii habbáalim: hare elii sello. V'kés n'khill sel d'vórim, im niszjáasii habbáalim, haré elii sello. – A dolog értelme ez: Ha a zsidó valami értékes tárgyat húzna ki a folyóból amit más beleejtett, ha tudja is, ki a tulajdonosa, visszaadni nem tartozik, csak azon esetben, ha füle hallatára azt mondaná a tulajdonos; hogy ő még bízik elvesztett jószágá visszaszerzésében; de ha az ellen-

kezöt mondaná, pl. 'már vége van', 'már nem kapom meg', a zsidó halatára: a zsidó visszaadni nem tartozik. Ugyanígy áll a dolog, ha a zsidó zsványoktól venne el valamit; ha a dolog tulajdonosa nem bízik jószága visszaszerezhetésében: a zsidóé. A méhek szintén. A hadsereg vonatkozó tan egy kissé furcsa. A dolog természete úgy hozná magával, hogy itt ellenséget értsünk, melynek ártani, a nemzetközi törvények korlátai között, szabad. Amde zsidóról lévén szó, és tekintetbe vévén a mai viszonyokat, másképpen kell azt értenünk. A zsidónak országa, hazája nem levén, saját hadseregéről szó nem lehet; azonban minden nem-zsidó az ő ellensége lévén, a *hadsereg* alatt itt mást, mint a „pogányok” hadseregeit értenünk nem lehet. És csakugyan föl is tűnhetik mindenki előtt, hogy míg a hadseregben magában kevés a zsidó, addig kívülről az egész hadsereg környezve van zsidóktól, kik neki élelmet, ruhát, loállományt, takarmányt, fegyvert, szekereket stb. szállítanak, iszonyúan csalván és lopván az államkincstárt, sanyargatván, mérgezvén rász kenyérré], élelemmel a legénységet és takarmánnyal a loállományt. Figyelmeztetem különösen a tiszt urakat, legyen egyik szemük mindig a zsidón, mert ez már a Talmud elveinél fogva is iszonyúan zsarolja és lopja a legénységet és szerelvényeket; nem is számítva, mily módon taszítja tűrhetlen adósságokba a tisztséget.

Még egy szó van hátra a zsidó efaju erkölcstelenségének megvilágítására és ez az *uzsora*. Hosszan e kérdést nem vitatom, mert hisz alig van bűnük, melyet oly részletesen ismerne a világ mint az uzsorát. Nem idézzük ennél fogva a törvények, edictumok, canonok, bullák és minden rendű tilalmakat erre nézve, melyekkel a történelem telve van azóta, hogy a zsidó pestis Európában megjelent. Elég legyen csak annyit mondani, hogy uzsorájukat a sz. Írás köpenye alá rejtik, mely így szól: **לֹא הִשִּׁיךְ לְאַחִיד נִשְׁךְ כִּסֶּף נִשְׁךְ אֶבֶן נִשְׁךְ כָּל דְּבַר אֲשֶׁר יִשְׁךְ : לְנֹכְרִי** (LXXIII. 17.) **תִּשְׁךְ וְלֹאֲחִיד לֹא תִשְׁךְ . . *** Nem fogsz uzsorára adni testvérednek sem pénzt, sem terméket, sem más egyéb dolgot. *Az idegennek fogsz uzsorára adni*, de testvérednek uzsorára adni nem fogsz. Olv.: Lo-tassikh l'ákhikko nesek keszef, nesekh okhel, nesekh kol-dávor aser jissokh: Lannokhri tassikh ul'ókhikho lo-tassikh, etc. Kell ennél több a zsidónak? Különben eléggé tanúsítja e hely, mennyire vérében vala a zsidónak az uzsora már akkor! Mózsés nem törülheti el egészen, csak más irányba tereli; nem is fogja azt soha semmi parlament szabályozhatni: nincs az az emberi hatalom, mely képes volna a zsidó uzsoráskodásának bármi módon is gátat vetni; és ezt annál is kevésbé, mivel ő mindenkor eme helyre fog hivatkozni mindaddig, míg a zsidó zsidó marad.

Azt meg már éppen fölösleges mondanunk, hogy a Talmud az uzsorát is csak úgy tanítja, mint sok egyebet, ámbar csalást és lopást a Talmud is tilt itt-amott, nem ugyan mintha gonosz cselekmény volna magában, hanem mivel általa a „sém” (név = Isten) megszenteltelenítettik. Majmonidesz (Hilkosz M. v. & vi.) minden szemérem nélkül tanítja, hogy *az uzsora az idegennek abban minden zsidónak meg van engedve*. Szavai a következők: **כָּל אֶבֶן רַבִּית עִם הַבּוֹתִים מוֹתֵר לְכָל :** Az uzsora minden pora meg van engedve a kuthaeusok ellen, mindenkinek. Olv.: Kol avak ribbisz im hakkúszim múthar le-kol.

*) Deut. XXIII. 20.–21.

Hijában való ily gaz tanokkal szemben törvény, szájaskodás, szabadelvűség, „felvilágosultság”, hijában a „XIX. század”, a szabadság, egyenlőség és testvériség; hijában a szólam-gyártás, türelemre való hivatkozás: csak egy hathatós orvosság van e rák ellen: *az országból, a ker. magyar társadalomból való kikorbácsoltatás.*

Ügyvédek, főleg bírák gyakran érintkeznek tolvaj, rabló, csaló és uzsorás zsidókkal; ha szerét ejthetik, mutassák meg ily zsidóknak idézeteinket vallatás alkalmával: biztosak lehetnek, hogy e tanokat el fogják ismerni, sőt kérkedni fognak velük. Avellanus.

A zsidó-keresztény házassági törvényjavaslat másodszori bukása a főrendiházban.

A zsidó-keresztény házassági törvényjavaslatnak decz. 10. és 11-én lefolyt tárgyalása s 6 szótöbbséggel való elvetése roppant mozgalmat keltett országszerte. Az az elcsüggedés, az a nyomott hangulat, mely e kérdésnek az elzsidósodott képviselőházban való tárgyalása és a javaslat megszavazása után az egész nemzeten erőt vett, – mintegy varázsütésre megszűnt. A mily általános felháborodással fogadta a nemzet a képviselőház határozatát, oly lelkesültséggel üdvözölte a főrendiházat hazafias magatartásáért.

A nemzet nem önválasztotta képviselői – hanem a főrendek által látta valódi akaratát, valódi közérületét kifejezve. Valóban felfordult világ!

De a nemzet nem is késett hálaérzetének kifejezést adni a főrendek iránt. Megindult az agitáció országszerte a végből, hogy a főrendiháznak az ország választóközönsége részéről tömeges bizalmi és hálafeliratok küldessenek. E tekintetben kétségkívül legnagyobb érdemei vannak a „Magyar Állam”-nak és a „Magyar Korona”-nak, a mely lapok elsejéhez mintegy 1000, az utóbbihoz mintegy 200 bizalmi felirat küldetett benyújtás végett. A „Magyar Állam”-hoz beküldött bizalmi feliratokat Cziráky János gróf tárnokmester, a „Magyar Korona”-hoz beküldötteket e lap szerkesztője, Jósika Kálmán báró maga terjesztette elő a főrendiház két ülésén, a hol több mágnás is terjesztett elő nagyszámú feliratokat.

A főrendiházi két párt is a legélénkebb agitációt fejtette ki a decemberi szavazás idejétől kezdve az új tárgyalási határnápig. A kormány berendelt minden főispánt s egyszersmind utasította őket, hogy a megyéjükben lakó mágnásokat kellőkép „dolgozzák meg.” Meg is jelent a január 12-ki szavazásra valamenyi főispán – hármat kivéve; – egy azonban: Szapáry István gróf pestmegyei főispán mégis a javaslat *ellen* szavazott.

De a főrendiházi ellenzék se maradt tétlen. A fiatal mágnások egy bizottságot alakítottak, a mely minden elvbarát mágnást a döntő szavazásra való megjelenésre igyekezett bírni. Nem csekély mérvű – s nem legkisebb hatású – agitációt fejtettek ki a mágnáshölgyek is, a kik között a mamák méltán tarthattak attól, liogy, ha a zsidóházassági törvényjavaslat törvénynyé válik, a fiatal mágnások s különösen a „bárók” majd gazdag zsidóleányokkal párosodnak össze, s aztán az ő leányaik hoppon maradnak, vagy viszont férjhez mehetnek majd lőcslábú zsidó gavallérokhoz. Mágnásaink és mágnáshölgyeink, kikben a hazafiúi és honleányi érzelmek egyesültek az arisztokratikus büszkeséggel, oly lángbuzgalmat fejtettek ki, a mely csúffá tette a zsidókkal máris atyafiságba és sógorságba keveredett, vagy üzleti érdekek által a zsidósághoz kötött, vagy az álliberális marazmusban sínylődő mágnások zsidóházasság után epekedő minden mesterfogását.

Végül aztán úgy a kormány mint az ellenzék a szavazásban való részvételre meghívta azon osztrák mágnásokat is, a kiknek nemzetségük a korábbi időkben, s részben még a török háborúk idején, Magyarországnak tett szolgálataikért magyar főnemességet s így főrendiházi tagsági jogot is nyertek. Az a párhuzam, a mely & török uralom és a zsidó uralom alól való felszabadulás között már oly sokszor húzatott az antisemiták részéről: éles kinyomatot nyert ezen osztrák indigenáknak a felsőházban való szokatlan megjelenése által is. A korábbi századokban őseik a törökök ellen jöttek a magyaroknak segíteni, most meg ők maguk a zsidók ellen. Sajnos azonban, hogy a 13 megjelölt osztrák indigena közül hárman megfélekedtek a múltak hagyományairól s a zsidók *mellett* szavaztak; tízen azonban a *magyaroknak* segítettek.

A folyó hó 12-ki döntő ülés látogatottság tekintetében páratlanul áll a felsőház történetében. Míg a december 11-ki szavazásban csak 212 főrendiházi tag vett részt, a mely számnál még a koronázáskor se volt több főúr jelen: addig a január í 2-ki szavazásban 391 tag vett részt! Ebből a zsidóházassági javaslat ellen 200, mellette 191 szavazott, s így a ker.-zsidó házassági javaslat 9 szótöbbséggel másodízben is szerencsésen megbukott. *Requiescat in pace!*

Altalános feltűnést és boszankodást keltett úgy a múltkori, mint a jan. 12-ki szavazásnál, hogy míg a *grófok* túlnyomó többségben a zsidóházasság *ellen*, – addig a *bárók* épen megfordítva, túlnyomó többségben a zsidóházasság *mellett* szavaztak. Úgy látszik, mintha a zsidók és a „bárók” között – teljes tisztelet a kivételeknek, – bizonyos válrokonság léteznék. Persze a mi mágnás-zsidó

eddig van a világon, az – még maguk a Rothschildok is – eddig még csak a báróságig tudta felvinni a dolgát, s így a többnyire vékonypénzű zsidóbarát keresztény „báró” uraknak már meg vannak a maguk vastagpénzű zsidó kollegáik, a kikkel még csak az van hátra hogy atyafiságba keveredhessenek, hogy többnyire lapos-guta-ütötte-erszényüket megtölthessék. Ám, a kiknek ilyen aspirációik vannak, metéltessék körül magukat, s ezzel a műtéttel aztán le fog dőlni az utolsó válaszfal is zsidó és zsidóbarát keresztény „báró” között; de ne akarják ráerőszakolni a magyar nemzetre a zsidóházasságot, a mely nálunk; az ördögnek se kell.

S hogy, mint most mondtuk, a zsidóházasság nálunk az ördögnek sem kell, arról „báró” és nem-báró egyaránt meggyőződhetett a bizalmi feliratok aláíróinak hallatlan nagy számáról, a mely körülbelül ötszázezerre rúg, nemzetiségi, ker. felekezeti és rangbéli különbség nélkül. Németországban 1880-1-ben 7 hónapon át gyűjtötték az aláírásokat a Bismarck herceghez intézett zsidóellenes kérvényekhez, s a 43 milliónyi lakosságú nagy Németországban ezen hét hónap alatt csak mintegy hatszázezer aláírást tudtak minden erőfeszítés mellett összegyűjteni. S a kis Magyarországon 13 millió, lakos mellett, rövid négy hét alatt, úgyszólván önként, ötszázezer aláírási Bizony-bizony/itt a rideg számok a legékesszólóbban beszélnek. *A nép szava Isten szava!*

A zsidó-keresztény házassági törvényjavaslatot tehát a főrendiház másodszor is eltemette.

Váljon a zsidóban telhetetlen képviselőház harmadszor is fel-támasztja-e vagy sem: majd elválik a napokban. Erről majd a jövő számban.

A január 10. és 12-ki emlékezetes főrendiházi ülések ..lefo-lyása, rövid átnézetben a következő volt:

Január 10-ki ülés.

Szögyény-Marich László elnök 39 új főrendiházi tag nevét jelenti be, a kik királyi levelüket az elnökségnél bemutatják. Továbbá 14 községnek, a főrendiházi elnökséghez beküldött feliratát mutatja be, a melyekben az illető községek választópolgárai a főrendiháznak köszönetet szavaznak a december 11-ki ülésen tanúsított hazafias magatartásáért.

Elnök ezután bemutatja 82, – részben osztrák indigena – hercegnek, grófnak és bárónak, királyi meghívók kieszközlése végett benyújtott kérvényét, a mely kérvények az igazoló bizottsághoz utasíthatnak.

Cziráky János gróf. kir. tárnokmester bemutat a háznak 745 darab, benyújtás végett hozzá intézett feliratot, a melyekben több százezer választópolgár köszönetet és bizalmat szavaz a főrendiháznak a keresztény-zsidó házassági törvényjavaslat visszautasításáért. Felolvassa minden egyes

folyamodó község nevét, felemlítve mindegyiknél azt is, hány aláírás érkezett be az illető községből; s midőn a felolvasásba belefáradt, nagyreményű fia

Cziráky Béla gr. jegyző folytatja a véget érni nem akaró községek névsorának olvasását.

Károlyi Gyula gr. hasonlólag számos község keresztény lakosságának –

Zichy HenriC gr. 33 községből 4850 lakosnak –

Vécsey József báró 37 községnek –

Józsika Kálmán báró 118 községnek –

Zichy Nándor gróf 53 községből 9247 lakosnak –

Apponyi Györy gróf 36 községből 7130 lakosnak –

bizalmi szavazatot tartalmazó feliratát mutatják be.

Bakovszky István képviselőházi jegyző áthozza a képviselőház által a keresztények és zsidók közti polgári házasságra vonatkozólag újból elfogadott törvényjavaslatot. A főrendiház jéghidegséggel s lenézéssel fogadja *Rakovszkyt*, a ki egész testében remegett, mondókája közben kétszer is megakadt, és sült-főit mindaddig, míg a házból nem sikerült neki menekülnie.

Erre hosszabb vita indult meg azon kérdés fölött, váljon a képviselőház üzenete bizottsághoz utasíttassék-e előleges megvitatás végett, vagy pedig közvetlenül tűzessék tárgyalásra? Mivel a felálással való szavazás eredménye tisztán kivehető nem volt, névszerinti szavazás kéretett, s rendeltetett el, a melynek eredménye az lőn, hogy 136 szavazattal 119 ellenében, s így 17 szótöbbséggel a közvetlen tárgyalás határozott el; az érdemleges tárgyalás határnapjául pedig január 12-ike tűzött ki.

Január 12-ki ülés.

Elnök több község bizalmi feliratát mutatja be.

Cziráky János gróf tárnokmester ismét 275 községből 81 ezer aláírással ellátott hálafeliratot terjeszt elő.

Sztáray Antal gróf. *Zichy Nándor* gróf, úgyszinté *Apponyi György* gróf és *Jósika Kálmán* báró hasonlólag sok bizalmi feliratot mutatnak be.

Simor János bíbornok-hercegprímás, maga és püspöktársai nevében egész röviden kijelenti, hogy tekintettel hitelveikre, tekintettel lelkiismeret-sugallta kötelességeikre, tekintettel a *haza valódi javára* is, – ragaszkodva a december 11-ki tárgyalás alkalmával elmondottakhoz, ők a törvényjavaslatához ma sem járulhatnak.

Széchen Antal gróf, hosszú beszéde végén, a melyben egyébiránt az antisemitizmus lényege felől jó adag tájékoztatlanságot árult el, – egyebek közt helyteleníti a képviselőház azon eljárását, hogy újra visszaküldte a javaslatot, kijelentvén, hogy ezt nem fogadja el.

Perczel Miklós baranyamegyei főispán persze elfogadja a javaslatot.

Gyürky Ábrahám gróf, nógrádi főispán, keresztnéve patrónusa: *Ábrahám* patriarcha ivadékainak nagy hévvel fogja pártját, s megdicseri *Oraefl* Józsefet, szabolcsmegyei kollegáját, a kinek szerinte köszönhető, (?) hogy az eszlári per alatt a szabolcsi nép oly csendesén viselte magát. (Mozgás. Derűtlenség az ellenzéki padokon.) Ezután szónok ekkép folytatja:

„Most legyen szabad áttérnem azon bizalmi feliratokra, melyek oly nagy számmal adatnak be. (Halljuk! Halljuk!) Ezekre nézve azt jegyzem meg, hogy ha a képviselőházban valaha törvényjavaslat nyújtatnék be az

íránt, hogy a párbér eltöröltessék, vagy hogy a papi javak elvétessenek. (Élénk nyugtalanság. Felkiáltások: Eláll! Eláll!) mondom, a párbér eltörlése vagy a papi javak elvétele iránt . . . (Újabb zajos kiáltások r Eláll! Eláll! Halljuk! Halljuk!) Igen, mondom, a párbér eltörlése vagy a papi javak elvétele iránt . . . (Újabb élénk zajos felkiáltások: Eláll! Eláll! Halljuk! Halljuk! A tárgyhoz! – Hosszas nyugtalanság.)

Elnök: (Csenget) Kénytelen vagyok felkérni a méltóságos gróft, hogy a tárgy mellett méltóztassék maradnia. (Helyeslés.)

Gyürky Ábrahám gróf: Ha e javaslatok, mondom, a képviselőház; elé terjesztetnének, meg vagyok győződve róla, hogy a ki azok *ellen* bizalmi szavazatokat akarna gyűjteni, még nagyobb számmal tehetné.” (Élénk ellenmondások.) (Kérdés: váljon ezek ellen a javaslatok *ellen* vagy pedig a párbér és a papi javak *ellen* szóló bizalmi szavazatokat értette-e a gróf? Valóban, ilyen „Ibis, redibis”-féle ügyes nyilatkozatot nem vártunk volna a nemes gróftól. – Szerk.)

Ezután szóló idítványozza a 38. §. oly módosítását, a mely szerint a szülők csak abban egyezhessenek meg, hogy gyermekeik keresztényekké legyenek. Ha pedig szerződés nem jönne létre, ez esetben a iuk az apa, a leányok az anya vallását kövessék. (Az országnak a zsidó-keresztény házasság se így se úgy nem kell! – Szerk.)

Graefl József szabolcsi főispán megdicséri magamagát, hogy a rend az eszlári per folyama alatt megyéjében nem zavartatott meg.

Pongrácz Vincze báró pénzügyi fogalmazó, s utánna

Vay Miklós báró elfogadják a javaslatot.

Rosner Ervin báró, kassai jogakadémiai tanár, a zsidóházasság mellett ezúttal is dikciózván, az ellenzéki padokról többen közbekiáltanak: „Hiszen ez zsidó!”

Csáky Albin gróf szepesi főispán és

Keglevich István gróf szinte elfogadják a javaslatot. Erre

Tisza K. miniszterelnök röviden kifejtván a kormányálláspontját,– következett a névszerinti szavazás a következő eredménnyel:

A zsidóházassági javaslat *ellen* vagyis

Nemmel szavaztak: *Római kath. érsekek és vnegyéspüspökök.* Simor János, bíbornok, hercegprimás és esztergomi érsek. Haynald Lajos, bíbornok, kalocsai érsek. Mihajlovics József, bíbornok, zágrábi érsek. Samassa-József, egri érsek. Vancsa János, gyulafehérvári görög kath. érsek. Császka György, szepesi püspök. Dulánszky Nándor, pécsi püspök. Ipolyi Arnold., besztercebányai püspök. Lönhart Ferencz, erdélyi püspök. Kovács Zsigmond veszprémi püspök. Pauer János székesfehérvári püspök Mihályi Viktor lugosi görög kath. püspök. Pásztély János munkácsi gör.-kath. püspök. Pével Mihály nagyváradi gör.-kath. püspök. Peitler Antal váci püspök Schlauch Lőrincz, szathmári püspök. Schopper György rozsnói püspök» Schuszter Konstantin, kassai püspök. Vályi János, eperjesi gör.-kath. püspök. Zalka János, győri püspök. Hidassy Kornél szombathelyi püspök.

Czimzetes püspökök: Autunovich János, bozoni czimz. püspök. Danielik János, választott pristina püspök. Heiller Károly, biduai czimz. püspök. Krajcsik János, sardikai czimzetes püspök. Lengyel Miklós, dulcignói czimzetes püspök. Lichtensteiger Ferencz drivesti czimz. püspök b. Hornig Károly választott scardonai püspök. Mayer István stagni czimz. püspök. Németh József szkoppii czimz. püspök. Nogáll Károly ansariai

czímz. püspök. Szláby Ferencz dulmi címz. püspök. Szájbely Henrik vodraiz címz. püspök. Schmotzer Ignác bácsi címz. püspök. Virter Bertalan novii címzet. es püspök.

Főapát, főpap és prépost: Kruesz Chrysostom pannonhalmi főapát, Kaczvinszky Viktor jászói főpap és prépost.

Országzászlósok: kir, tárnokmester *Cziráky* János gr., főudvarmester *Szapáry Géza gr. (Zajos éljenzés jobbfelől.)*

Főispán: Pestmegye: Szapáry István gr. (Zajos éljenzés jobbfelől.)

Fiumei kormányzó: Zichy Ágoston gr.

Herczegek: Lichtenstein Henrik (Éljenzés). Lichtenstein Rudolf, Metternich Richárd, Schwarzenberg Adolf József, (Éljenzés), Windisch-Grätz Alfréd (Éljenzés), Windisch-Grätz Róbert. (Éljenzés.)

Grófok: Almássy Kálmán ifj., Almássy Tasziló, Althann Róbert, Apponyi Antal, Apponyi György, Apponyi Lajos, Apponyi Géza, Apponyi Károly, Batthyányi Elemér, Batthyányi Iván, Batthyányi József, Batthyányi Arthur, Batthyányi Béla, Batthyányi Zsigmond id., Bánffy György, Berchtold Richárd, Berényi Ferencz, Brunszwick Géza, Csáky Károly, Csáky Pallavicini Hippolit örgróf, Csekonics Endre, Cziráky Antal, Cziráky Béla, Cziráky János ifj., Dessewifly Alajos, Dessewffy Béla, Dessewffy Egyed, Dessewffy Dénes, Dessewffy Miklós ifj., Dezasse Emil, Draskovics János, Draskovics Pál, Erdődy István ifj., Erdődy Károly, Erdődy Rezső, Erdődy Ferencz, Eszterházy Andor, Eszterházy Béla, Eszterházy László id., Eszterházy László ifj., Eszterházy Miklós id., Eszterházy Miklós ifj., Eszterházy Ferencz ifj., Eszterházy Imre ifj., Eszterházy Jenő, Eszterházy Mór ifj., Festetics Imre, Festetics Tasziló, Festetics Vilmos, Forgách Antal ifj., Forgách Béla, Forgách Károly id., Forgách Károly ifj., Forgách László. Hunyady Imre, Karácsonyi Aladár, Károlyi Gyula, Károlyi István, Károlyi László, Kinsky Jenő, Kún Géza, Lamberg Ferencz, Lamberg Károly, Nádasdy Ferencz, Nákó Kálmán, Nyáry Kálmán, Nyáry Tamás, Nyáry Jenő, Pálffy István, Pálffy Béla, Pálffy Mór, Pálffy Ede, Pálffy Daun Lipót Nándor ifj., Pallavicini Adolf örgróf, Pallavicini Alfréd ifj., Pallavicini Béla, Pallavicini Hippolit örgróf, Péchy Szilárd, Pejacsevich Gábor, Pejacsevich Julián, Pergen Antal, Pongrácz Ágoston, Pongrácz Béla, Pongrácz Arnold, Pongrácz Ede, Pongrácz János, Pongrácz Jenő ifj., Pongrácz Károly, Pongrácz Odon, Pongrácz Vilmos (Éljenzés.). Schafgotsche Miksa Rudolf, Seilern Károly, Somssich Adolf, Szapáry Iván, Széchényi Dénes, Széchényi Imre ifj., Széchényi Kálmán, Széchen Antal, Szirmay György, Sztáray Antal, Sztáray János, Teleky Károly (Éljenzés.), Török László, Vay Ádám, Vay Olivér, Wass Jenő, Wenckheim Géza, Wenckheim Frigyes, Wenckheim István, Wenckheim Károly, Wenckheim Rudolf, Zichy Gábor, Zichy Géza, Zichy Herman, Zichy Henrik, Zichy János id., Zichy János ifj., Zichy Imre, Zichy István, Zichy Nep. János, Zichy Miklós, Zichy Nándor, Zichy Pál, Zichy Rezső, Zichy Sándor, Zichy Zdenkó, Zichy Zsigmond (Éljenzés.), Zichy-Ferraris Bódog, Zichy-Ferraris Lajos, Zichy-Ferraris Manó.

Bárok: Andreánszky Gábor, Balassa István, Balassa Sándor, Bánffy Kálmán, Barkóczy Sándor (Éljenzés.), Duka Emil, Duka György, Duka Péter, Fischer Gusztáv, Hellenbach Lázár, Horeczky Ferencz, Jósika Kálmán, Jósika Lajos, Laffert Antal, Majthényi Izidor, Orczy Elek, Rédl Béla, Rédl Lajos, Révay Ferencz, Sennyey Viktor, Splényi Ödön, Vay Dé-

nés, Vécsey Dénes, Vécsey József, Vécsey Lajos, Walterskirchen Ernő. – Összesen 200.

A zsidóházassági javaslat *mellett* vagyis igen-nel szavaztak:

Országzászlósok: Bánffy Miklós gróf főpohárnokmester, Erdődy István gróf főlovászmester, id. Vay Miklós báró koronaőr, Szilágyi József koronaőr.

Főispánok: Darvas Imre (Abauj-Torna), Zeyk Károly (Alsó-Fehér), Tabajdy Károly (Arad és Krassó-Szörény), Szmrecsányi Dárius (Árva), Sándor Béla (Bács-Bodrog), Perczel M. (Baranya), Mailáth István (Bars), Beliczay István (Békés), Perényi Zs. b. (Bereg és Ugocsa), Döry József b. (Bihar), Vay Béla báró (Borsod), Bethlen András gróf (Brassó), Mikó Bálint (Csik), Rónay Lajos (Csongrád), Bánffy Zoltán báró (Maros-Torda), Bánffy Dezső báró (Szolnok-Doboka), Kemény György báró (Torda-Aranyos), Horváth Mihály (Fogarás), Fáy Gusztáv (Gömör-Kis-Hont), Batthyányi Lajos gróf (Győr), Degenfeld József gróf (Hajdú), Potsa József (Háromszék), Beöthy Lajos (Heves), Majthényi László báró (Hont), Pogány György (Hunyad), Beniczky Ferencz (Jász-Nagy-Kun-Szolnok), Bethlen Gábor (Kis- és Nagy-Küküllő), Eszterházy Kálmán gróf (Kolozs), Zuber József (Komárom), Szent-Iványi Márton (Liptó), Lónyay János (Máramaros), Miske Imre báró (Mosony), Gyürky Abraham gróf (Nógrád), Berchtold László gróf (Nyitra), Eszterházy István gróf (Pozsony), Mattyasovszky Tamás (Sáros), Jankovich László (Somogy), Graefl József (Szabolcs), Domahidy Ferencz (Szatmár), Brennerberg Mór (Szeben), Csáky Albin gróf (Szepes), Bárányi Ágost (Szilágy), Ormós Zsigmond (Temes), Perczel István (Tolna), Hertelendy József (Torontál), Kubicza Pál (Trencsén), Justh György (Turóc), Dániel Gábor (Udvarhely), Török Napoleon gróf (Ung), Radó Kálmán (Vas), Fiáth Ferencz báró (Veszprém), Glavina Lajos (Zala), Molnár István (Zemplén), Radvánszky Béla báró (Zólyom).

Herczegek: Szász-Koburg-Koháry Fülöp, Batthyány Ödön.

Grófok: Almássy Arthur, Andrásy Aladár, Andrásy Gyula, Batthyányi Géza, Batthyányi László, Batthyányi Tivadar, Beleznay Pál, Bélydy Ákos, Beckers Alfonz, Bethlen Aladár, Bethlen Bálint, Bethlen József, Bethlen Károly, Bissingen Nándor id., Bolza Antal, Csáky Gyula, Csáky Kálmán, Csáky Lajos, Csáky Rudolf idősb, Csáky Rudolf ifjabb, Csáky Vidor, Csáky Zénó, Degenfeld-Schomburg Béla, Degenfeld-Schomburg Sándor, Degenfeld-Schomburg Lajos, Festetics Aladár, Fesletics Alfonz, Festetics Andor, Festetics Elek, Gyürky Pál, Horváth Tholdy Lajos, Hugonnai Béla, Keglevich Gábor, Keglevich István, Korniss Emil, Khuen Antal ifj., Kún Károly, Lónyay Béla, Nemess Vincze, Nyáry Rezső, Nyáry Simon, Páltfy János, Pálffy Géza, Pallavicini Antal, Pallavicini Ede, Pejacsevics Arthur, Pejacsevics János ifj., Pejacsevics Márk, Porcia Lajos, Schönborn Ervin, Serényi Nep. János, Stahreberg István, Széchényi Béla, (A teremben *fütty* hallatszik. Elnök idegesen kérdi: Miféle hang volt ez!?) Széchényi Ferencz, Széchényi Gyula, Széchényi Jenő, Széchényi Sándor, Teleky József, Teleki József Mihály, Thoroczkay Miklós, Thoroczkay Pál, Wass Ármin, Zay György.

Bárók: Ambrózy Béla, Ambrózy Gyula, Ambrózy Lajos ifj., Aczél Lajos, Bánhidy Albert, Bánhidy Aural, Bánffy József Jenő, Barkóczy Emil, Bu'kóczy Ferencz, Bornemissza Károly, Bruckenthal Gyula, Döry Lajos, Eötvös József, Eötvös Loránd, Fechtig Armand, Fechtig Nándor, Fehér

váry Géza, Fiáth Miklós, Földváry István, Földváry Lajos, Földváry Sándor, Gerliczy Bódog, Györffy Lajos, Györffy Pál, Huszár Ádám, Huszár Károly, Huszár Kálmán, Huszár Sándor, Jósika Andor, Kavannagh Emil, Kemény Endre, Liphay Antal, Liphay Béla, Luzsénszky Bódog, Luzsénszky Géza, Luzsénszky Zsigmond, Majthényi József, Mednyánszky Ede, Mesznil Viktor, Nyáry Béla, Nyáry Jenő, Orczy Andor, Orczy Béla miniszter, Piret-Bihain Béla, Podmaniczky Ármin, Podmaniczky Béla, Podmaniczky Elemér, Podmaniczky Endre, Podmaniczky Géza, Podmaniczky Gyula, Podmaniczky László, Podmaniczky Levente, Pongrácz Ferencz, Pongrácz Vincze, Prónay Aurél, Radvánszky Géza, Radvánszky János, Rauch Géza, Rosner Erwin, Rudnyánszky Béla, Rudnyánszky József, Budnyánszky Iván, Simonyi Lajos, Spiényi Béla, Splényi Henrik, Splényi Pál, Uray Gyula, Vécsey Miklós, ifj. Vécsey Sándor, Wesselényi István. – Összesen 191.

Ezután határozatba ment, hogy a javaslat indokolás nélkül küldesék vissza a képviselőházhoz.

A főrendiházi üzenetet a január 14-ki képviselőházi ülés folyama alatt, gróf Cziráky Béla jegyző vitte át. A szép megjelenésű Cziráky Béla grófot, a ki csengő hangon s nyomatékkal tartott rövid beszéd kíséretében adta át a képviselőház elnökének az üzenetet, a képviselőház nyílt és titkos antisemitái zajos éljenzéssel fogadták, a mely éljenzés megújult akkor, a midőn a gróf a házból távozott.

Zsidókérdés és antisemitizmus.*)

(V. folyt.)

Természetes, hogy a becsületes iparos nem adhatja portékáját oly olcsón – minthogy neki is pénzébe van, – mint a *zsidó*, kinek az anyag nem kerül semmibe; így aztán nem veszik tőle, hiába csinál jót, mindenki a zsidó ringy-rongyát veszi, mert most az általános pénzszükség mellett mindenki csak azt nézi, melyik az olcsóbb. így aztán az iparosok sorban tönkre mennek, nem lévén képesek maguk anyagot venni, a zsidó tőke uralma alá kerülnek; lesznek zsidók számára dolgozó, zsidó kenyértől függő napszámosok; fáradságuk bő kamatjait a zsidó tőkés rakja zsebre, míg őket oly soványul fizeti, hogy akár éhen is elveszhetnek mellette.

Így megy tönkre a zsidó álnagy hazafiak szájaskodása s vesztegetései által behozott iparszabadság mellett a magyar iparos osztály. Mesebeszéd az, mit az iparszabadság védelmére a zsidók s bereltjeik fölhoznak, hogy az erők szabad versenyében a kontárok, szédelgők raja leszorul a termelés teréről, a szolid iparos ellenben

*) a „12 röpirat” IV. év folyami II. füzetét. – Szerk.

megáll és gyarapodik; az igazság az, hogy addig böjtöli ki a szolid iparos a kontárok és szédelgők új és új raját, hogy végre tőkéből kifogy, s lesz a tanult iparosból a zsidó kontár és szédelő rabszolgája.

A kereskedelem meg már csaknem teljesen zsidó kézbe ment át; mert ezek nemzetközi szoros szövetségük, egyetértésük, egymás-iránti kész segítségük, s minden üzleti érdeket érintő ügyben, gyors értesülésük mellett könnyű szerrel győzik le az egyes, eszigetelt helyzetű, a zsidók részéről számtalan boszantások, károsítások s mindenféle csalárd machinációknak kitett kereskedőt. Ha egy-egy ker. kereskedő valahol boltot nyit, azonnal két-három-négy semmiházi zsidó nyit körülte üzletet, kiket a többi zsidók segítenek, s ezek mézes-mázos beszédeikkel, értéktelen ajándékaikkal, hízelgéseikkel, a ker. kereskedőnek minden módoni ócsárlása s maguknak égig marasztalásával minden vevőt magukhoz csálnak. A cselédek a cukor, pálinka, pántlika s pletyka kedvéért még uraikparancsa ellenére is a zsidókhoz járnak. A ker. kereskedő, a ki 10%-al árul, nem adhat pálinkát, csecsebecsét ajándékokat fünek - fának, mint az 50 sőt 100 meg több perczentre dolgozó zsidó. A zsidók megtömik boltjukat a leghitványabb, legolcsóbb portékával, s habár a ker. kereskedő áru-czikke 10 krajczárral jobb, de mivel a zsidó egy fél krajczárral olcsóbban adja a maga feldicsért ringyrongyát, mindenki ettől vesz. Ehhez járul még az is, hogy a zsidó kereskedő összeszed egyik-másik kereszténytől – a kiket olykor-olykor nyújtott néhány krajczárnyi hitellel megnyert, – „phár hétre” egy-egy summa pénzt. Vagy különféle terményeket szed össze mindenütt azon kikötéssel, hogy „phár hét” múlva fizet, s a terményeken hamarosan túlad; mikor aztán így suttyomban meglehetősen tőkét összekapart, fia, felesége vagy valamelyik retyerutyája végrehajtást kér hamarjában valami hamis követelés fejében ellene, s a ker. hitelezők kijátszásával a feleség vagy vő vagy egyéb retye-rutya firmája alatt kezdik a kereskedést most már nagyban. Persze az ilyen jövedelmező műveletekhez a ker. kereskedő nem ért; részint mert nem fér a lelkéhez; részint mivel ha ő tenné, könnyen elvernék rajta a port; míg a zsidó felenyájai védelme mellett büntetlenül tehet bármit is. – S ily módon a butyros koldus zsidóból néhány év alatt földbirtokos vagy tőkepénzes avagy több emeletes házi úr lesz és választó polgár. S ilyen, a gazság szélszárnyain haladó zsidó kereskedőkkel természetesen a becsületesség köznap gyalogútján ballagó ker. kereskedőit nem állhatják ki a versenyt. Jutnak tönkre egymás után, nyakra-főre, s lassankint létre jön minden téren a zsidó kereskedelem

monopóliuma. A szolid termelő kereskedelmet felváltja a csalárd, szédelő, improduktív üzérkedés.

Az által pedig, hogy mindent zsidó vesz meg tőlünk, s nekünk mindent zsidótól kell vennünk, a zsidó olyan helyzetbe jut hogy maga szabhatja meg árát tetszése szerint annak, a mit mi adunk el neki ép úgy, mint annak a mit ő ad el nekünk. Ekkép pedig módjukban áll a zsidó kaszt tagjainak kiszámítani a nemzet jövedelmét és kiadását, s úgy idomítani az árakat, hogy a nemzet kiadása évről-évre haladja meg a nemzet bevételeit. Ha pedig ilyen módon a nemzettől a termelt javak mindinkább el vonatnak, s a tőke elvonása által a dolgozó milliók munkája is meddővé tétetik, (mert mind a földművelés mind az ipar s annál inkább a kereskedelemhez tőke kell, hogy megtermékenyítse s gyümölcsözővé tegye a munkát): úgy bizonyos tönkrejutásnak megy elébe a nemzet, kikerülhetlenül rabszolgájává solved a zsidóságnak.

De ez az éremnek csak egyik oldala. A zsidóságnak itt csak leginkább az egyik (orthodox) részét mutattuk be működésében, mely orthodox résznek feladata, szerepköre a nép rendszeres kifosztása s erkölcsi, szellemi és testi tönkretétele. Azonban lássuk most az érem másik oldalát, a neológ zsidóságot és ennek szűmunkáját.

Nyíry Elek.

Elmélkedések a hazai zsidókérdés fölött.*)

Egy falusi szerény, serdülő szolgálóleánynak neve a legragyogóbb szépség mellett is legfeljebb a közvetlen közel vidék egy-két határán válik ismertté.

Solymosi Eszter ily kis falusi szerény paraszt-leányka volt; s mert szegény és félárva is, özvegy édesanyja szolgálatba adta. Eszter még csak 14 tavaszt élt, s vagyontalan, apátlan szolgálóleány lévén, külső testi szépségben sem kirívó, csak mint mondani szokás, közönséges, minő a vidék legtöbb hason-sorsú leánya, s e mellett fejletlen, tehát szépészetileg idomtalan, alaktalan, s a ledér szem által számba sem vehető rügy-bimbó, – neve bizony az 1882. év április havát megelőzőleg saját szülő-faluja határának minden zugát sem járta be.

Ösmerték a kikkel véletlenül sorsa, viszonyai összehozták, mások meg sem látták, s aludtak tőle vagy miatta nyugodtan.

De az 1882. évi ápril havától Solymosi Eszter neve csakhamar Magyarországszerte ismertté lett, sőt néhány hónapra ezután végig futotta a művelt világ minden zugát, a táviró sodronyán a szélrózsa minden Irányában végig rezgett, s néhány héten át az ő neve és ama kis falué, melyben született, többször lett említve, kimondva, mint bár-

*) A jelen cikk közéletünk egy veteránjának tollából folyik, a mely czikk, mérsékelt hangja s higgadsága által tán olyanokat is meghódít az antisemitizmusnak, a kiknek radikálisabb hangú czikkeik olvasásánál borsódzni szokott a hátuk. – Szerk.

mely fejedelmi nőé, vagy a legünnepeltebb művésznőé s mint a világ legelső városáé.

A szegény leány egyszerre hírnevessé lett anélkül, hogy e hírét megérhette volna; őt épen eltűnése, halála tette nevezetessé, s ha a míg élt, mindenki nyugodtan aludhatott tőle, –eltűntével vajmi sokak álmát, nyugalját zavarta meg. Szegény Eszter! Ő ártatlansága legszebb korában, élte tavaszának pirkadó regg-hajnalán lett áldozata egy ki nem derített, egy meg nem büntetett bűnnek.

Szegény Eszter, sorsod gyászos és szánandó; de ajkaid nem nyílnak panaszra, nem mondják el a rémeseményt, s nem mosolyognak, nem vigasztalják a bánkódó jó anyát; némán, nyugodtan aluszol hosszú álmodat, pihensz, porladozol csöndesen; csak az édes szülő-anya legmélyebb fájó keserve okozhat bánatot megtisztult lelkednek; egyébkint az bizonynyal boldogabb, mint leendett itt, a bűnök burjánnal telt mezején.

Szánunk korán letört, alig fejleni kezdett bimbaja az emberélet rózsás kertjének, – de szánandóbb az édes-anya, ki orvul veszté el szerette magzatát. Eltűnt az a szabad, nyílt úton, fényes nappal s nyomtalanul, mintha sújtó villám szele sodorta volna el, eltűnt s az emberi igazság-szolgáltatás nem adja őt vissza, nem – de sőt meg sem állapítja eltűnését, a tán bűnösen elkövetett gyilkosságot, s csak öngyarlóságát, tehetetlenségét árulja el, de a bűnt nem torolja meg.

De elég e bevezetésből. Nem szándékom e sorokkal rémtörténeti elbeszélést közrebocsátani; a dráma előttünk folyt le, 18 hónapon végig néztük azt mindnyájan, kik hírlapot olvasni szoktunk; és ezen fölül még milliók ismerik az eseményt jól vagy rosszul, ezerféle változatokban, amint a képzelet s az elbeszélő képesség, érdekessé tenni akarva, kidomborította azt.

Én csak az ezen eseményekkel most már szoros kapcsolatba hozott s egész dimenzióiban felszínre került hazai zsidókérdéshez akarok hozzászólni.

Megjegyzem mindenekelőtt és első sorban, hogy az emberiség tökéletesbülését és nemesbülését erkölcs, tudomány, művészetben, a jó szép és igaz terén a legeszményibb szabadság, testvériség és egyenlőség fogalmáig és határáig lelkemből óhajtom, s szerény egyéni erőmmel minden alkalmat, melyet arra alkalmasnak látok, megragadok, hogy az egyetemes emberi boldogság nagy célja megközelítésére az útegyengetés anyagjához egy homokszemet én is hozzak. De ezen több mint 4 évtized óta öntudatosan vallott és soha nem változott életnézetem s elvem mellett, higgadtabb férfikorom óta soha sem keresem s erőszakolom a rohamos haladást, számolok az adott viszonyokkal, s ha talán lassabban vagy néha kerülékkel is, de nem tévesztve szem elől a szent közös célt, dolgozom szerény napszámosként a míg nappal vagyon, a míg a gondviselés erőt ad.

Ezen első megjegyzéseim kiegészítése még annak bevallása is, hogy tagja vagyok a kormánypártnak, tagja s híve az országos szabadelvű nagy pártnak.

Mint ilyen s mint szerény anyagi viszonyok közt élő, csupán egy politikai hírlap tartására szorítkozom, s mert a magánéletben s a társadalom és hivatalban teendőim teljesen elfoglalnak, jó idő óta csak egy politikai lapot, t. i. a „Nemzet”-et olvasom. Nézetemet, meg-

győződésemet tehát a Solymosi Eszter eltűnése vagy meggyilkolása ügyében is ezen hírlap közleményeiből vontara le, de levontam gondolkodás és a felhozott események s tényeknek önlogikám szerint való mérlegelése alapján. Nem tett elfoglaltá az olvasott lap nézete s élesen kitüntetett iránya, s ha bennem más nézet alakult meggyőződéssé, nem mondom, hogy e lap közleményei általánosságban semmi meggyőző erővel nem bírtak; de mondom, hogy engem tisztán egyéni felfogásomban és következtéseimben, legyenek azok tévesek vagy nem, megingatni képesek nem voltak.

Másod sorban legyen szabad megjelölnöm állásomat a zsidókérdésben általában, azon megjegyzéssel, hogy ezen elfoglalt álláspont mellett minden egyes konkrét esetben és kérdésben mindig csak az arra vonatkozható körülmények, viszonyok s okok objectív megítélésére alapítom nézetemet.

És itt fel kell tüntetnem gondolkodásom kiindulási pontját és rugóját.

A legfőbb, még mindig csak eszményi cél, az emberiség erkölcsös műveltsége, egyetemes megelégedése, békéje, boldogsága. Ezt az egyesek közvetlen nem létesíthetik, sőt azt sem határozhatják meg, vajjon egyéni legjobb igyekezetök s buzgó és lelkiismeretes munkálkodásuk által lesznek-e számba vehető tényezői az emberiség közjára s boldogsága előmozdításának? Épen azért tehát, mert az egyesek működése az emberiség fejlődése végtelen Óceánjában elenyészik, nem hangoztatom sokat ezen egyetemes boldogságot, nem világpolgáriaskodom, megelégszem a szűkebb hatáskörrel, és áldom sorsomat s hálát adok a szeretet nagy istenének, az örök gondviselésnek, ha családomat boldogíthatva, szülő hazámnak, édes magyar hazánknak s a magyar nemzetnek anyagi s erkölcs-szellemi fejlődését, boldogságát a legkisebb mérvben is előmozdíthatom.

Ézért minden tettem rugója, s minden politikai avagy társadalmi, közgazdasági vagy hitfelekezeti és nemzetiségi kérdés megítélésénél elhatározásom mottója: „Salus rei publicae suprema lex esto,” vagy: minden kérdést speciális magyar nemzeti szempontból ítélek meg.

Így kell, így szabad csak megítélnem általánosságban a napjainkban felvetett zsidókérdést is, nem keresve azt sem, időszerinti s a viszonyok logikája szerint jogosult-e ezen kérdés felszínre hozatala, vagy csak hajánál fogva lett-e az előrántva? A kérdés megvan, a kérdés tényleges, előle tehát kitérni nem szabad, nem hazafias. De még kevésbé szabad és hazafias azt üres bombaszt szavakkal a XIX. század felvilágosultságára vagy a középkor sötét eszméire való hivatkozással ledorongolni akarni. Tessék azt itt nálunk a mi magyar nemzeti életviszonyaink szerint tárgyilagosan megvitatni, az ügy érdemére valódi okadatolt véleményét és meggyőződését mindenkinek kimondani, de aztán tessék az ellenvéleményt is becsületes meggyőződésként tisztelni.

Az összes emberiségnek, valamint az egyes nemzeteknek, országok-avagy államoknak békés és biztos fejlődését semmi sem háborítja veszélyeztetőbben és rombolóbban, mint a társadalmi, politikai, közgazdasági és egyéb, az államok s az emberiség közéletében előforduló, felszínre hozott kérdéseknek meg nem hallgatása, elnyomni, letiporni vágyása. Ha minden ily, a felszínre hozott kérdés az állami életnyilvánulás minden

mezején, higgadtan, jó akarattal megbeszéltenék, tárgyalatnék, talán nagyobb megrázkodások, romboló s visszavetítő forradalmak nélkül fejlődnek az emberiség, talán megérnök vagy legalább megközelítenék az örök békét. A jóakarát és szeretet a legkényesebb kérdésekben is, ha a közérdek s az adott viszonyok azt követelik, képesek compromissumot, tehát megegyezést, békét eszközölni.

Ezeket előre bocsátva hozzászólhatok a zsidókérdéshez először általánosságban és majd aztán magyar hazai szempontból.

Az össz-emberiséget tekintve talán mondhatnók azt is, hogy nincs zsidó-kérdés, mert hisz 200 emberre alig esik egy zsidó, s félni nem lehet, hogy az összes emberi nemet elnyomandja, vagy felette uralkodni fogna. Sokan azt is mondják, hogy a zsidók a többi nemzetfajok közt megosztva, szétszórva élnek a föld kerekéségén, s így ez által még gyöngébbek, mint tömör egyesülésben volnának. Ezen okoskodás elméletileg helyes, de tényleg az élet e tekintetben mást bizonyít. A zsidóság megoszlása az össz-emberiség közt nem az, a mi a szétbontott kévevessző, hanem egy összefüggő láncz, mely a viszonyok szerint majd itt, majd amott köt hurkot a zsidóság előnyére, s az összetartást és összetartozandóságot képviseli.

Az, aki a teljes zsidó-egyenjogúságot vallja és hirdeti, s felháborodik annak ellenzői ellen, középkori sötétségnek, elfogultságnak, majd nem örületnek mondván azt, a mai kor felvilágosult szabadelvű s humanizetével szemben, – mind azt hiszi, arra számít, úgy van meggyőződve, hogy a zsidó az össz-emberiség, a többi nemzetfajok által assimilálható, beolvasztható, elenyészteszhető. Tehát tulajdonképen a zsidóság megsemmisítését hiszi, hirdeti, czélozza. Három évtizeden át így gondolkoztam, így éreztem én is, de az utolsó tizenöt év másra tanított.

Szívesen elismerem, hogy kitűnő tehetségű, becsületes, jellemes, emberszerető s a közjóért élő zsidók is vannak, de a nagy többség mindig ugyanazon régi kovász, mely megújulni, megtisztulni nem akar, ugyanaz a régi ember, mely újjászületni nem akar és nem tud. A potiori fit denominatio, és a kivétel szabályt nem alkothat: a zsidóság tehát mindig, mint zsidóság tárgyalandó és bírálendő el, de nem mint zsidó faj vagy nemzet, és nem mint Mózes-vallású külön felekezet, hanem mint a kettőnek elválaszthatlanságából kiidomult kaszt.

Az össz-emberiség minden faja- és nemzetiségénél, de kiválóan a keresztényiségnél a hitvallás a faj- vagy nemzetiségi jelleggel nincs semmi kapcsolatban, nincs solidaritásban, a zsidónál ellenkezőleg, s ez teszi őt kaszttá.

A zsidónak hitvallásában van saját külön családi, társadalmi, az élet minden viszonyaira kiszabott, őt kötelező törvénye, melyet ő mint zsidó hitbeli lelkiismerete szerint követni tartozik, s felül helyez és felül helyezni tartozik minden más társadalmi, nemzetbeli vagy állami törvényeknek, melyeknek tehát csak kényszerűségből s csak színleg hódol meg. Ezért a zsidóság kaszt.

Gondolják meg tehát jól ama kiváló felvilágosultsággal, kérkedő, azt monopolizálni akaró, magukat csalódhatlanokul geráló modern emberbarátok, kik a szabadelvűség s demokrácia eszméinek hangoztatásával a zsidóság teljes egyenjogosítását követelik, hogy épen a szabadság,

testvériség s egyenlőség, a tiszta demokrácia alapján kasztokat meg-
tűrni nem szabad.

Hát miért üzent a szabadelvűség és demokrácia hadat az arisz-
tokráciának? Nincsenek-e, s nem voltak-e minden időben az arisz-
tokrácia soraiban kitűnőségek ész, jellem, erényben, feláldozó munkás-
ság és emberszeretben? És mégis harcolunk, küzdünk ellene, s a
szabadelvűség büszke, ha győzelmet ülhet egy vagy más helyen az
.arisztokrácia felett. Miért? Mert az arisztokrácia is kaszt.

Egy megjegyzésem van itt közbevetőleg azok számára, kik a zsidó-
kérdést mindig hitfelekezeti izgatásnak tüntetik fel, s óvást teszek az
ellen a lelkiismeret szabadsága nevében. A hithez, a hit meggyőződésé-
hez – úgymond – nyúlni nem szabad; ez a legszentebb, ez a lélek
boldogságát, az egyén szellemi s erkölcsi élete összhangját alkotó meg-
illeshetetlen virág. Pedig az életben a hitvallás egészen más, – igaz, ha
a léleknek mély és őszinte meggyőződését képezi a hit, hogy ez adja
meg annak az összhangot, harmóniát és a boldogságot, – de tényleg a
hit is betanult s megszokott valami; ha a ker. fiút zsidó hiten
neveled, leend jó, buzgó zsidó, – és viszont a zsidó gyermekből jó
„keresztény.

De a mit ezen közbevetett megjegyzésemmel mondani akarok,
kiválóan az, hogy a hit aberrálhat is, vagy annak örve alatt oly tanokat
lehetne felállítani, melyek a természeti, közjogi és társadalmi étellel
ellentétben állnának, – vájjon ekkor is szent, sérthetetlen a hit, ha
tévelygő lelkiismereti szabadsággá lett? Csak egy példát hozok fel. A
nazarénusok azt mondják, nekik hitok tiltja a fegyverfogást, tehát fel-
mentessenek a katonáskodástól? Majd egy másik felekezet támad, mely-
nek hite megtiltandja az adófizetést; elvégre még oda is juthatunk ezen
szabadelvűséggel, hogy valakinek hite parancsolandja a más vagyona és
szerzeménye elvételét. Ha a summum jus lehet summa injuria, – bi-
zonyonyal a summa libertás is lehet summa servilitas. – Túlozva a leg-
szentebb is nevetségessé vagy átokká lehet.

A ker. nemzeteket s az ezek által alkotott országokat, álla-
mokat a hitvallás vagy felekezetiiség a legkevésbé sem köti nemzeti,
állami életüknek s jólétök érdekeinek kifejtésében. A spanyol, francia
mint spanyol és francia akarja hazáját s nemzetét nagygyá tenni és
nem mint katolikus; a német birodalom felvirágzását egyenlően mun-
kálja a katolikus és a protestáns német. így óhajtja minden, bár-
mely ker. hitvallású magyar, hazánk és nemzetünk javát, boldogságát.
De épen azért, mert a ker. nemzetek hazájukat s annak érdekeit
mint nemzetek védik, a francia katolikus saját hazája érdekei meg-
védéseért élet-halál harczra kész a spanyol, német vagy bármely más
katolikussal szemben, épen így a magyar protestáns a német vagy más
protestánssal szemben és viszont.

Nem így a zsidó. A zsidó minden államban első sorban zsidó, s
első sorban saját vallási, polgári, társadalmi tana, törvényei- s tekinté-
lyeinek hagyományai szerint cselekszik; lakjék bárhol, azon országot
nem tekinti és nem tekintheti oly hazájának, a melyről elmondaná, hogy:

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely,
Áldjon vagy verjen sors keze,
Itt élned, hálnod kell.

Dolgozik, fárad a zsidó, de csak hogy ő s családja boldoguljon, s ha probabiliter következtetheti, hogy a szomszéd országban könnyebben s kényelmesebben élhet, bizony könnyen fordít háta szülőföldjének; s miként egykor Egyiptomban, most is mindenütt jövevény. – Tagadhatatlan az, hogy bármely világrészi zsidó találkozzék más világrészi zsidóval, p. o. az angol a muszkával, a muszka az amerikai egyesült államokbelivel, a német birodalmi a brazíliaival stb., mihelyt felismerik egymást zsidókul, többé nem mint német, brazíliai, angol vagy muszka hazafi és nemzettag fognak társalogni, de mint zsidók, megszűnnek lenni szülő hazájuk fiai s lesznek kizárólag zsidók.

Hallottam már felemlíteni azt is a zsidók honszeretete bebizonyítására, hogy ők is jó katonák s oly készek éltöket, vagyonukat a hazáért feláldozni, mint más. Ezt különösen a magyar szabadságharcban honvédeskedett zsidókra való hivatkozással vélik bebizonyítani. De itt is csak lassan a testtel. Elismerem, hogy volt zsidó honvéd, ha tetszik még azt is, hogy néhány jó, bátor honvéd is volt közülök, ámde mily arányban? Vegyük itt alapul csak a tiszta magyar fajbeli honvédséget; a zsidóság a magyarságnak mintegy tizedrészét képezte, volt-e ily arány a honvédségben? Ezt már nem lesz senki merész állítani. Kell-e bizonyítani, hogy napjainkban is aránylag a legtöbb zsidó szabadul meg a katonáskodástól? s nem tény-e, hogy a kimenekülést tekintve ők a legleményesebbek? Pedig nálunk a tisztii rangból sincs kizárva, mint a német birodalomban, s így dicsteljes életpályául is választhatná a katonai pályát.

Megengedem azt is, hogy p. o. a magyar zsidó ha hazánkat ellenség támadná meg s élet-halál harcot vívnánk például a muszkával, szinte fegyvert fogna, s velünk harcolna, és pedig a mennyiben itt már saját vagyonát is védené, nagy része talán az odaadásban is számot tenne s megütné a mértéket; – de tegyük fel, hogy a harc a magyar nemzet teljes leveretésével végződne, bizony a zsidóság ez esetben nem sokáig maradna magyar, nem sokáig conspirálna, munkálkodnék a magyar nemzeti érdekek mellett saját vagyona, jóléte s élete veszélyeztetésével, hanem maradna a mi volt, zsidó, – alkalmazná magát az új viszonyokhoz, s ha az ellentállás veszélyes volna, ellenben a meghajolás? anyagi hasznot nyújtana, csakhamar elváltoztatná most acquirált magyar nevét is. Miért? mert kaszt, mert ezt saját öröklött szokásai, hite, törvénye megengedi, mert ő mindenütt status in statu, s beolvadni más. nemzetbe nem tud, nem akar.

(Folyt. köv.)

Dixi.

Levelező-lap.

Illető antisemita laptársainknak. Mi az ügy érdekében azon csak örülünk, ha czikkeink átvétetnek. De kérjük jövőre a forrás megnevezését is.

I. J. úrnak, A.-I-n. Mi, a mennyire lehet, igyekszünk fentartani a paritást.

B. G. úrnak B-r. Nemsokára rákerül a sor.